

Bryssel 30.9.2020
COM(2020) 625 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamisesta vuoteen 2025 mennessä

{SWD(2020) 212 final}

Koulutus on eurooppalaisen yhteiskunnan ja talouden elinvoimaisuuden kannalta olennainen asia. Eurooppalaisen koulutusalueen tavoitteena on antaa koulutusyhteisöille tuki, jota ne tarvitsevat täyttääkseen perustehtävänsä haastavina ja jännittävinä aikoina. Puheenjohtaja von der Leyen

1 JOHDANTO

Komission puheenjohtaja von der Leyen sitoutui poliittisissa suuntaviivoissaan toteuttamaan eurooppalaisen koulutusalueen vuoteen 2025 mennessä. Koulutus on henkilökohtaisen kehityksen, työllistyvyyden sekä aktiivisen ja vastuullisen kansalaisuuden perusta. Oikeus laadukkaaseen ja inklusiiviseen koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen julistetaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa ensimmäisenä periaatteena. Unioni uudistaa kasvustrategiaansa kestävyiden pohjalta, hyödyntäen vihreää ja digitaalista siirtymää muutosta edistävinä tekijöinä. Koulutus on eurooppalaisen elämäntavan ytimessä, sillä se vahvistaa sosiaalista markkinataloutta ja demokratiaa vapaudella, monimuotoisuudella, ihmisoikeuksilla ja sosiaalisella oikeudenmukaisuudella.

Heinäkuussa Eurooppa-neuvosto sopi ennennäkemättömästä elpymispaketista, jolla torjutaan covid-19:n vaikutuksia talouksiimme ja yhteiskuntiimme ja edistetään Euroopan voimakasta elpymistä sekä talouksiimme muutosta ja uudistamista. Tässä yhteydessä opetukseen, koulutukseen ja osaamisen tehokkaaseen käyttöön investoiminen on ratkaisevan tärkeää Euroopan taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukemiseksi.

Covid-19-pandemia vaikuttaa merkittävästi koulutusjärjestelmiin Euroopassa. Se altistaa yli 100 miljoonaa koulutusyhteisöön kuuluvaa eurooppalaista uusille ja haastaville tosiasioille ja tavoille oppia, opettaa ja viestiä. On olennaisen tärkeää estää terveyskriisin muodostuminen rakenteelliseksi esteeksi oppimiselle ja osaamisen kehittämiseksi, sillä ne vaikuttavat nuorten työllistymisnäkömiin, ansioihin sekä koko yhteiskunnan tasa-arvoon ja osallisuuteen. Jäsenvaltiot pyrkivät tekemään EU:n tason yhteistyötä rakentaessaan kestäviä ja tulevaisuuteen suuntautuvia koulutusjärjestelmiä ja luovat siten eurooppalaisen koulutusalueen perustan.

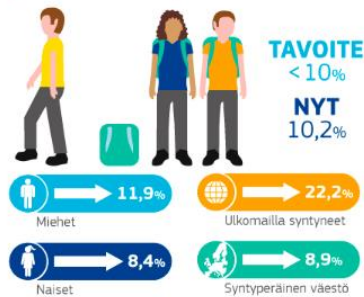
Tässä tiedonannossa esitetään vahvistettu lähestymistapa eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamisen varmistamiseksi vuoteen 2025 mennessä. Eurooppalainen koulutusalue liittyy Next Generation EU -välineeseen ja Euroopan unionin pitkän aikavälin talousarvioon vuosille 2021–2027.

Ihmiskeskeiset politiikat ovat tärkeämpiä kuin koskaan, kun valmistetaan tietä elpymiselle ja selviytymiskyvylle ja toteutetaan niitä varten tarvittavia toimenpiteitä. Keskeisessä asemassa ovat varhaiskasvatus, koulut, ammatillinen koulutus, korkeakoulutus, tutkimus, aikuiskoulutus sekä epävirallinen oppiminen. Tällaisissa politiikoissa on kehitettävä kokonaisvaltainen lähestymistapa koulutukseen ja tunnustettava sen itseisarvo, joka tarjoaa kattavan perustan, jotta varmistetaan jokaisen ihmisen mahdollisimman suuri panos ja osallistuminen yhteiskuntaan.

Eurooppalaisen koulutusalueen juuret ovat vuosikymmeniä jatkuneessa EU:n tason koulutusyhteistyössä. Eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategiset puitteet (ET 2020)

auttoivat luomaan luottamusta ja keskinäistä ymmärrystä, joilla tuettiin eurooppalaisen koulutusalueen ensimmäisiä aloitteita¹ ja kansallisia uudistuksia ja helpotettiin koulutusyhteisön vastausta covid-19-pandemiaan.

Koulutuksen varhain lopettavat (18–24-vuotiaat)

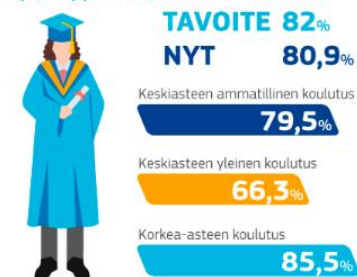
Lähde: Eurostat (työvoimatutkimus 2019)

Varhaiskasvatus (vähintään 4-vuotiaat)

Lähde: Eurostat (UOE 2018)

Vastikään valmistuneiden työllisyysaste (20–34-vuotiaat)

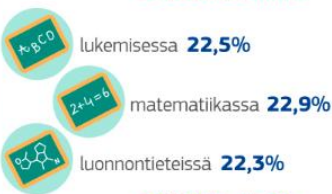
Lähde: Eurostat (työvoimatutkimus 2019)

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet (30–34-vuotiaat)

Lähde: Eurostat (työvoimatutkimus 2019)

Alisuoriutuminen

TAVOITE alle 15%

Lähde: OECD (PISA 2018)

Koulutukseen osallistuvat aikuiset (25–64-vuotiaat)

Lähde: Eurostat (työvoimatutkimus 2019)
Kuvat: © Euroopan komissio

Eurooppalaisen koulutusyhteistyön saavutuksia

Tähän mennessä tehdyssä yhteistyössä on jo saavutettu merkittäviä tuloksia opettajien voimaannuttamisen, yleissivistävän koulutuksen parantamisen, digitaaliseen muutokseen sopeutumisen ja ammatillisen koulutuksen parantamisen uusien periaatteiden osalta. Lisäksi ET 2020 -puitteissa asetettiin EU:n yhteiset tavoitteet ("vertailuarvot") ja tarjottiin laaja valikoima vastavuoroisen oppimisen ja toimintapoliittisen tuen välineitä, joilla kannustettiin jäsenvaltioita keskittämään ponnistelut kiireellisimpiin painopisteisiin. Kuten edellä on esitetty, vuonna 2020 on saavutettu seuraavat tulokset:

¹ Esitelty komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

- Lähes 95 prosenttia lapsista saa varhaiskasvatusta neljän vuoden iästä lähtien. Tämä erittäin tärkeä opetusvaihe voi nyt vaikuttaa osaltaan täysimääräisesti laatuvaatimuksiin, erityisesti niiden lasten kohdalla, joilla on heikommat lähtökohdat.
- Korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden nuorten aikuisten osuus kasvoi kuluneen vuosikymmenen aikana valtavasti, joten EU on jopa ylittänyt vuonna 2009 asetetun 40 prosentin tavoitteen. Korkeampi koulutustaso on yhteydessä parempiin mahdollisuuksiin löytää ja pitää työpaikka, korkeampiin ansioihin ja merkittävämpään osallistumiseen demokraattiseen elämään.
- Ilman toisen asteen tutkintotodistusta koulutuksen keskeyttäneiden nuorten osuus laski 14 prosentista vuonna 2009 jo 10,2 prosenttiin vuonna 2019 ja saavutti siten käytännössä EU:n 10 prosentin tavoitteen. Tämä saavutus auttaa torjumaan nuorten aikuisten alhaisen ammattitaidon ansaa.
- EU ei saavuttanut tavoitettaan, joka oli vähentää niiden 15-vuotiaiden osuutta, joilla on heikko lukutaito ja puutteita matematiikan ja luonnontieteiden osaamisessa, alle 15 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Kokonaisuutena EU on jäänyt jälkeen kaikilla kolmella alalla: useampi kuin joka viides 15-vuotias ei pysty suorittamaan yksinkertaisia tehtäviä näissä oppiaineissa, ja tulokset korreloivat vahvasti sosioekonomisen taustan kanssa.
- Vastavalmistuneiden työllisyysaste nousi 80,9 prosenttiin vuonna 2019, mikä osoitti tasaista elpymistä vuonna 2013 kirjatusta ennätyksellisen alhaisesta osuudesta (74,3 prosenttia) ja lähestyi EU:n 82 prosentin tavoitetta.
- Osittain finanssikriisin seurausten takia aikuisten osallistumisessa oppimiseen ei saavutettu 15 prosentin tavoitetta, mutta se nousi 10,8 prosenttiin vuonna 2019, ja jäsenvaltioiden välillä oli suuria eroja.

Eurooppa-neuvoston 20. kesäkuuta 2019 hyväksymässä EU:n uudessa strategisessa ohjelmassa 2019–2024 korostetaan, että jäsenvaltioiden ”on lisättävä investointeja ihmisten osaamiseen ja koulutukseen”. Opetusministerit ja valtiovarainministerit sopivat 8. marraskuuta 2019 käymässään ensimmäisessä yhteisessä poliittisessä keskustelussa, että koulutukseen, taitoihin ja osaamiseen investoiminen on välttämätöntä kaikille jäsenvaltioille ja että sen pitäisi olla EU:n strateginen painopiste.² Joillekin jäsenvaltioille välittömänä haasteena on varmistaa koulutukseen tehtävien investointien riittävä taso. Muiden kannalta tärkein kysymys on varojen tehokas ja vaikuttava käyttö.

Erasmus+-ohjelma on ollut keskeisessä asemassa menestyksekkäiden käytäntöjen laajentamisessa ja yhteistyön tehostamisessa kansallisten uudistusten edistämiseksi sekä EU:n tason toimien täytäntöönpanon taloudellisessa tukemisessa, kuten EU:n sitoutumisen kansalaisuuden, perusvapauksien, suvaitsevaisuuden ja syrjimättömyyden edistämiseen tukemisessa koulutuksen avulla. Euroopan rakenne- ja investointirahastot myönsivät

² Neuvoston päätöslauselmassa eurooppalaisen koulutusalueen kehittämistä kehoitetaan jäsenvaltioita ja komissiota ”edistämään yhteistyötä ja koulutusinvestointien hyötyjä koskevan näytön jakamista, sillä tehokkaiden julkisten koulutusinvestointien hyötyjä koskevien tietojen, datan ja analyysien parantaminen voi auttaa jäsenvaltioita kehittämään osallistavampia, tehokkaampia ja tarpeisiin paremmin vastaavia koulutusjärjestelmiä ja välttämään samalla hallinnollisen lisärasituksen aiheutumista jäsenvaltioille”.

rahoitusta kansallisten järjestelmäuudistusten toteuttamiseen. Rakennemuutosten tukiohjelmasta on annettu teknistä tukea jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmien uudistuksiin.

Näiden toimien merkitys on tunnustettu korkeimmalla poliittisella tasolla, mikä on nostanut unionin kunnianhimoa koulutuksen alalla. Maaliskuussa 2017 annetussa Rooman julistuksessa EU:n poliittiset johtajat asettivat tavoitteekseen unionin, jossa ”nuoret saavat parasta koulutusta ja voivat opiskella ja löytää työtä kaikkialta Euroopasta”³. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin, josta EU:n johtajat antoivat yhteisen julistuksen Göteborgissa vuonna 2017 pidetyssä sosiaalialan huippukokouksessa, ensimmäisenä periaatteena vahvistetaan laadukas ja inklusiivinen opetus, koulutus ja elinikäinen oppiminen⁴. Eurooppa-neuvoston 14. joulukuuta 2017 antamissa päätelmissä⁵ korostettiin: ”Koulutus ja kulttuuri ovat keskeisessä asemassa, kun rakennetaan osallistavia ja yhtenäisiä yhteiskuntia ja ylläpidetään kilpailukykyä.” Päätelmissä määriteltiin useita ensisijaisia työaloja, jotka ovat eurooppalaista koulutusalueetta koskevan komission vision⁶ mukaisia. Komissio on vienyt tätä toimeksiantoa eteenpäin eurooppalaisen koulutusalueen ensimmäisissä aloitteissa useilla aloilla.⁷

Toimet eurooppalaisen koulutusalueen perustamiseksi toimivat synergiassa Euroopan osaamisohjelman⁸, uudistetun ammatillisen koulutuksen politiikan⁹ ja eurooppalaisen tutkimusalueen kanssa. Tietämystä hyödyntämällä koulutusalueesta voidaan tehdä perusta Euroopan elpymiselle ja vauraudelle yhteisten osallisuutta, liikkuvuutta ja innovointia koskevien periaatteiden pohjalta. Nämä aloitteet yhdessä uuden sukupuolten tasa-arvoa koskevan EU-strategian 2020–2025¹⁰ kanssa auttavat edistämään sujuvaa siirtymistä koulusta akateemisiin opintoihin, ammatilliseen koulutukseen sekä työhön ja tekevät elinikäisestä oppimisesta tosiasian. Ne edistävät myös sukupuolten tasa-arvon huomioivaa työpaikkakulttuuria ja auttavat torjumaan rasismia ja kaikenlaista syrjintää, myös sukupuolisterootyöitä.

Näiden saavutusten pohjalta ja marraskuussa 2019 annetun eurooppalaisen koulutusalueen kehittämistä koskevan neuvoston päätöslauselman¹¹ mukaisesti tässä tiedonannossa esitetään

³ Rooman julistus (2017) <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25/rome-declaration/pdf>

⁴ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_en

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/media/32211/14-final-conclusions-rev1-fi.pdf>

⁶ COM(2017) 673 final.

⁷ Eurooppalaisten yliopistojen kehittäminen; nuorten ulkomailla opiskelun helpottaminen osana eurooppalaista opiskelijakorttia koskevaa aloitetta kehitetyn uuden palvelun avulla; ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja oppimisen automaattinen ja vastavuoroinen tunnustaminen kaikissa jäsenvaltioissa; kieltenopetuksen ja -oppimisen parantaminen; yhteisten arvojen omaksuminen; laadukkaiden varhaiskasvatusjärjestelmien vahvistaminen; uuden nuorisoa koskevan strategiakehyksen luominen; tutkinnon suorittaneiden työllistyvyyden ja jatko-opintopolun seuranta; avaintaitojen hankkimisen tukeminen; digitaalisen oppimisen vahvistaminen digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman avulla.

⁸ Komission tiedonanto ”Euroopan osaamisohjelma kestävän kilpailukykyyn, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja selviytymis- ja palautumiskyvyn tueksi”, COM(2020) 274 final, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=fi>

⁹ Ehdotus neuvoston suositukseksi kestävää kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta, COM(2020) 275 final.

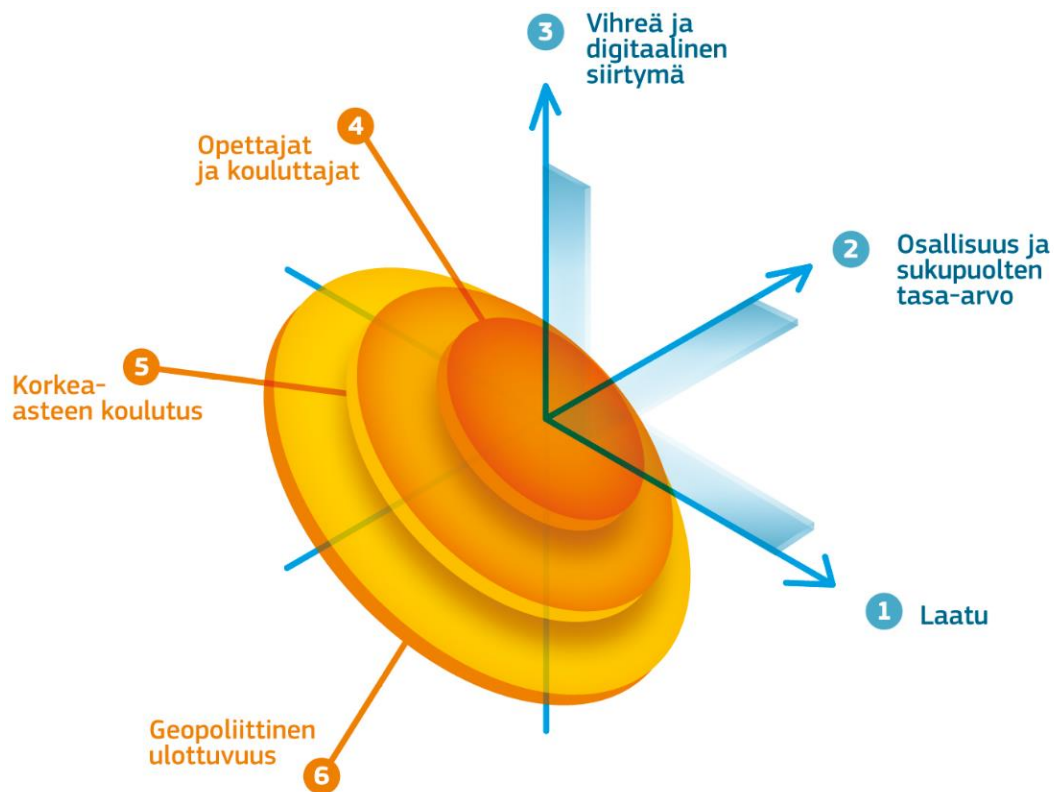
¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_357

¹¹ Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisen koulutusalueen kehittämisestä tulevaisuuteen suuntautuvien koulutusjärjestelmien tukemiseksi, EUVL C 389, 18.11.2019, s. 1, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13298-2019-INIT/fi/pdf>

visio eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamiseksi vuoteen 2025 mennessä ja esitetään konkreettiset toimet tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

2 KUNNIANHIMOINEN EUROOPPALAINEN KOULUTUSALUE

Komissio ehdottaa käynnissä olevien toimien vahvistamista ja **eurooppalaisen koulutusalueen** kehittämistä edelleen **kuuden ulottuvuuden** mukaisesti.

2.1 Laatu:

Laadukas koulutus antaa nuorille tiedot, taidot ja asenteet, joiden avulla menestyä elämässä ja selviytyä kohtaamistaan moninaisista haasteista. EU:n tasolla koulutuksen laatua koskeva visio sisältää seuraavat asiat:

- Perustaitojen, myös digitaalisten taitojen, hallinta, joka on edellytys elämässä menestymiselle, tyydyttävien työpaikkojen löytämiselle ja aktiiviselle kansalaisuudelle.¹² Vuonna 2018 EU:n keskimääräinen alisuoriutumistaso – niiden oppilaiden osuus, jotka eivät OECD:n PISA-tutkimuksen mukaan pysty suorittamaan matematiikan, luonnontieteiden ja lukemisen perustehtäviä – oli 22,5 prosenttia lukemisen, 22,9 prosenttia matematiikan ja 22,3 prosenttia luonnontieteiden kohdalla. Vuosina 2009–2018 suoritukset luonnontieteissä ja lukemisessa heikkenivät EU:n tasolla ja pysyivät vakaina matematiikan alalla. Vuonna 2019 viidennes

¹² Perustaitojen ratkaisevan tärkeästä asemasta ks. neuvoston suositus, annettu 22 päivänä toukokuuta 2018, elinikäisen oppimisen avaintaidoista, EUVL C 189, 4.6.2018, s. 1.

eurooppalaisista nuorista ilmoitti, ettei heillä ollut digitaalisia perustaitoja.¹³ Jotkin EU-maat ovat kuitenkin pystyneet parantamaan suoritustaan ajan mittaan toteuttamalla koulutusalan rakenneuudistuksia, lisäämällä koulujen autonomiaa, puuttamalla eriarvoisuuteen varhaisessa vaiheessa ja investoimalla opettajiin. Näiden lisäoppimiseen tarvittavien perustaitojen puuttuminen luo osaamisvajeita, joilla on merkittäviä seurauksia ihmisten koko elämän ajan ja jotka edellyttävät korjaavia aikuiskoulutustoimenpiteitä.¹⁴

- Monialaisten taitojen, kuten kriittisen ajattelun, yrittäjyyden, luovuuden ja kansalaisvaikuttamisen, hallinta monitieteisten, oppijakeskeisten ja haastepohjaisten lähestymistapojen avulla.
- Kaksitahoisen vapauden eli oppijoiden ja opettajien liikkuvuuden ja instituutioiden mahdollisuuden olla vapaasti vuorovaikutuksessa Euroopassa ja sen ulkopuolella edistäminen. Oppimiseen liittyvä liikkuvuus ja rajat ylittävä yhteistyö ovat vahvoja edistäviä tekijöitä oppilaitosten laadun parantamisessa. Monet opettajat ja oppijat kohtaavat kuitenkin edelleen monia erilaisia esteitä, kun he lähtevät hakemaan rajat ylittäviä liikkuvuuskokemuksia. Heillä ei ehkä ole riittävästi tietoa ja ohjausta oppimiseen liittyvästä liikkuvuudesta tai he eivät ole riittävästi valmistautuneita kieltenoppimiseen tai voivat kohdata esteettömyyteen liittyviä haasteita. Liikkuvuudelle voi olla taloudellisia esteitä, opiskelijoiden tukijärjestelmien siirrettävyydessä voi olla puutteita, liikkuvuuden aikana hankittuja oppimistuloksia ja pätevyyksiä ei ehkä tunnusteta täysimääräisesti ja liikkuvuus voi olla vaikeaa yhdistää opetussuunnitelmien vaatimuksiin. Tämä kaikki voi estää oppijoita ja opettajia harjoittamasta liikkumisvapautta. Tulevaisuuden oppimiseen liittyvän liikkuvuuden on myös oltava ympäristön kannalta kestävämpää, ja sen yhteydessä on oltava valmis tarttumaan digitaalisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin.
- Kieltenoppimisen ja monikielisuuden edistäminen. Eri kielten puhuminen on edellytys ulkomailta opiskelulle ja työskentelylle ja Euroopan kulttuurisen monimuotoisuuden kokonaisvaltaiselle löytämiselle. Sen avulla oppijat ja opettajat voivat hyötyä aidosta eurooppalaisesta oppimistilasta. Oppijoiden kielellisten taustojen arvostaminen ja aktivoiminen.
- Opettajien tukeminen koulun kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden hallinnassa on keskeinen osa koulutuksen laadun edistämistä, erityisesti korjaamalla lukutaidossa edelleen ilmeneviä puutteita. Tällainen lähestymistapa tukee myös maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ja nuorten koulutustulosten parantamista.
- Eurooppalaisen näkökulman tuominen koulutukseen antaa oppijoille käsityksen siitä, mitä Eurooppa yleensä ja erityisesti unioni merkitsevät heidän jokapäiväisessä elämässään. Tämä eurooppalainen näkökulma täydentää kansallisia ja alueellisia näkökulmia, ja sitä olisi käsiteltävä dynaamisesti ja moniarvoisesti, kannustaen kriittisen ajattelun kehittymiseen.
- Oppilaitosten pitäminen turvallisina ympäristöinä, ilman väkivaltaa, kiusaamista, haitallista puhetta, disinformaatiota ja kaikenlaista syrjintää.

¹³ [Digitaalitalouden ja -yhteiskunnan indeksi 2019](#).

¹⁴ Hanushek, E.A. and Woessmann, L.: *The Economic Benefits of Improving Educational Achievement in the European Union: An Update and Extension*, European Expert Network on Economics of Education (EENEE), Analytical Report No. 39, 2019.

2.2 Osallisuus ja sukupuolten tasa-arvo:

Koulutus ei vähennä sosioekonomiseen taustaan liittyvää eriarvoisuutta siitä huolimatta, että tehokkaimmat koulutusjärjestelmät ovat ne, joissa painotetaan tasa-arvoa.¹⁵ Kaikkialla Euroopassa yksilöiden koulutuskokemukset noudattavat sosiaalisia malleja. Heikommista lähtökohdista tulevat opiskelijat ovat yliedustettuina alisuorittajien keskuudessa. Alisuorittaminen lukemisessa ja koulunkäynnin varhainen keskeyttäminen on keskimäärin yleisempää poikien kuin tyttöjen keskuudessa.¹⁶ Maaseutualueet jäävät jälkeen ja koulussa maahanmuuttajataustaiset¹⁷ oppilaat pärjäävät huonommin. Covid-19-pandemia on korostanut vielä selvemmin osallisuuden ja oikeudenmukaisuuden merkitystä koulutuksessa ja osoittanut oppilaiden ja perheiden maantieteellisen sijainnin merkityksen. Suunnan kääntämiseksi eurooppalaisella koulutusalueella tulisi toteuttaa seuraavat asiat:

- Koulutustaso ja suoritukset olisi irrotettava sosiaalisesta, taloudellisesta ja kulttuurisesta taustasta sen varmistamiseksi, että koulutusjärjestelmät vahvistavat jokaisen yksilön valmiuksia ja mahdollistavat sosiaalisen nousun. Varhaiskasvatuksella on tässä yhteydessä keskeinen rooli.¹⁸ On myös tärkeää, että hyvin oppimiskykyisten oppilaiden koulutustarpeet otetaan huomioon osallistavasti.
- Koulutusjärjestelmien tulisi olla kaikilla tasoilla vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen mukaisia.
- Ammatillisen koulutuksen järjestelmien, joilla voidaan tukea nuoria heidän siirtyessään muuttuville työmarkkinoille ja varmistaa, että aikuiset osallistuvat vihreän ja digitaalisen siirtymän mukaisesti räätälöityihin ohjelmiin, olisi oltava joustavampia, selviytymiskykyisiä ja tulevaisuuden vaatimuksiin mukautettuja, kuten komission ehdotuksessa neuvoston suositukseksi ammatillisesta koulutuksesta todettiin.
- Vahvojen ja osallistavien elinikäisen oppimisen strategioiden olisi mahdollistettava se, että koulutuksen keskeyttäneet voivat palata koulutukseen, ja niiden, jotka tarvitsevat sitä, olisi päästävä korkea-asteen koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen ohjelmiin hankkiakseen tai päivittääkseen taitoja, joita huomisen työpaikat edellyttävät, myös ikääntyneempien kohdalla.
- Rajat ylittävää yhteistyötä olisi vahvistettava nuorisotyössä sekä urheilun ja kulttuurin aloilla epävirallisen oppimisen edistämiseksi, mukaan lukien niiden yhteys viralliseen koulutukseen.

¹⁵ EU27:n tasolla alisuorittaminen koskee vain 9,5:tä prosenttia sosioekonomisen indeksin ylimpään neljännekseen kuuluvista oppilaista. Sosioekonomisen asteikon alimpaan neljännekseen kuuluvien oppilaiden kohdalla osuus taas on jopa 36,4 prosenttia (PISA 2018, yhteinen työllisyysraportti 2019).

¹⁶ Jos haluat tutustua korrelaatioon nuorten miesten ja naisten oppimistulosten ja työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olemisen (NEET) välillä, katso OECD (2015): The ABC of Gender Equality on education: Aptitude, Behaviour. Pariisi: PISA, OECD Publishing, Pariisi, saatavilla osoitteessa <https://doi.org/10.1787/9789264229945-en>, sivu 32: *Esimerkiksi koulutustaso, lukutaito ja koulutusalalla yhdessä määrittävät, millä todennäköisyydellä 16–29-vuotiaat ovat sekä työelämän että koulutuksen ulkopuolella.* OECD (2015): The ABC of Gender Equality on education: Aptitude, Behaviour. Pariisi: PISA, OECD Publishing, Pariisi, saatavilla osoitteessa <https://doi.org/10.1787/9789264229945-en>

¹⁷ ”Maahanmuuttajataustaisuuden” käsite kattaa sekä maahanmuuttajat että heidän syntyperäiset lapsensa (ns. ”toinen sukupolvi”). OECD:n PISA-tutkimuksen maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrittely kattaa kaikki ulkomailla syntyneet oppilaat (sekä EU:ssa että EU:n ulkopuolella) sekä syntyperäiset oppilaat, joilla on ulkomailla syntyneet vanhemmat.

¹⁸ Selvitetty tarkemmin komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

EU:ssa naisten koulutustaso on keskimäärin korkeampi kuin miesten, ja naisten koulutuksen keskeyttämisaste on alhaisempi. Joillakin tieteenaloilla, jotka usein johtavat parempipalkkaisiin työpaikkoihin, on kuitenkin edelleen olemassa sukupuolten välinen kuilu. Vaikka naiset saavat koulutustutkimuksissa paremmat pisteet digitaalisen lukutaidon kohdalla¹⁹, vuonna 2018 naisten osuus oli 26 prosenttia insinööri-, tuotanto- ja rakennusalojen opiskelijoista ja vain 18 prosenttia tieto- ja viestintäteknikan opinnoissa.²⁰ Lisäksi naiset ovat edelleen aliedustettuina korkeakoulujen päätöksentekotehtävissä. Eurooppalaisella koulutusalueella koulutusjärjestelmissä olisi otettava huomioon seuraavat seikat:

- Kehitetään koulutusprosesseissa ja oppilaitoksissa parempi sukupuolisensitiivisyys²¹. Pojilla ja tytöillä on yhtäläiset mahdollisuudet koulutukseen, mutta sukupuolten tasa-arvon uusi raja koulutuksessa on antaa kaikille pojille ja tytöille yhtäläinen kunnioitus ja asianmukaiset edellytykset tulla vastuullisiksi aikuisiksi kouluissa ja yliopistoissa. Seksistinen käytös ja seksuaalinen häirintä vaikuttavat ensisijaisesti tyttöihin ja nuoriin naisiin ja häiritsevät heidän koulutuskokemustaan. Koulutusympäristö on ainutlaatuinen tilaisuus tarjota pojille ja tytöille perusta kasvaa aikuisiksi kunnioittaen täysin omaa ja vertaistensa identiteettiä.
- Kyseenalaistetaan ja puretaan sukupuolistereotypioita, erityisesti niitä, jotka rajoittavat poikien ja tyttöjen valintoja opintoalansa osalta, mutta myös kaikkia niitä, jotka voivat välittyä koulutuskäytäntöihin ja oppimateriaaleihin. Perinteisesti mies- tai naisvaltaisia ammatteja on avattava edelleen aliedustetun sukupuolen edustajille.
- Pyritään asianmukaiseen sukupuolitasapainoon johtotehtävissä, myös korkeakouluissa.

2.3 *Vihreä ja digitaalinen siirtymä:*

Koulutuspolitiikat ja investoinnit, joilla pyritään osallistamaan vihreään ja digitaaliseen siirtymään, ovat avain Euroopan tulevaan selviytymiskykyyn ja vaurauteen. Komission talouden kesäennusteen mukaan EU:n talous supistuu 8,3 prosenttia vuonna 2020 ja kasvaa noin 5,8 prosenttia vuonna 2021. EU:n työttömyysasteen ennustetaan nousevan 6,7 prosentista vuonna 2019 jopa 9 prosenttiin vuonna 2020 ja laskevan jälleen 8 prosenttiin vuonna 2021.²² Tällä hetkellä työelämään siirtyvien nuorten on vaikeampaa saada ensimmäinen työpaikkansa. Vaikka työajan lyhentämisyhteistyön, palkkatukien ja yrityksille annettavan tuen pitäisi auttaa rajoittamaan työpaikkojen menetyksiä, covid-19-pandemiolla on vakavia vaikutuksia työmarkkinoihin. Digitaalinen lukutaito on välttämätöntä, entistä enemmän covid-19:n jälkeisessä maailmassa. Käytännöllisesti katsoen kaikki

¹⁹ Tällä viitataan ICILS-tutkimuksen (International Computer and Information Literacy Study 2018) tietokone- ja informaatiolukutaitopisteisiin. Lisätietoa: <https://www.iea.nl/studies/iea/icils/2018>

²⁰ ISCED-luokitukseen 5-8 tarvittavat tiedot, lähde [educ_uae_enra03](#).

²¹ Euroopan tasa-arvoinstituutin mukaan sukupuolisensitiivisiä politiikkoja ja ohjelmia ovat ne, joissa otetaan huomioon sekä naisten että miesten elämään liittyvät erityispiirteet, samalla kun pyritään poistamaan eriarvoisuutta ja edistämään sukupuolten tasa-arvoa, mukaan lukien resurssien tasainen jakaminen, ja siten käsittelemään sukupuolilottuvuutta ja ottamaan se huomioon.

²² Euroopan komissio (2020): Kesän 2020 talousennuste: Syvä taantuma ja suuret maakohtaiset erot – elpyminen epävarmalla pohjalla, DG ECFIN.

jatkokoulutus ja työpaikat kaikilla aloilla edellyttävät jonkinlaista digitaalista osaamista, mutta keskimäärin kahdelta viidestä 16–74-vuotiaasta eurooppalaisesta puuttuu nämä taidot.²³

Siirtymisellä ympäristön kannalta kestäväan ja ilmastoneutraaliin kiertotalouteen on merkittäviä sosiaalisia ja työllisyysvaikutuksia.²⁴ Kansalaiset odottavat, että heidän hallituksensa asettavat ympäristönsuojelun etusijalle suunnitellessaan elpymistoimenpiteitä, joiden avulla selvittää covid-19-kriisin taloudellisista ja sosiaalisista seurauksista ja edistetään siirtymistä vihreämpään ja digitaalisempaan maailmaan.²⁵ Vain oikealla osaamisella ja koulutuksella Eurooppa voi elpyä talouden osalta kestävästi ja suunnata kohti vihreää ja digitaalista siirtymää toimien samalla omalla esimerkillään maailmanlaajuisena johtajana, vahvistaen asemaansa maailmanlaajuisessa kilpailussa ja pysyen uskollisena oikeudenmukaista siirtymää koskevalle sitoumukselleen. Muutostavoitteen saavuttamiseksi huomioitavaa:

- On tarpeen mahdollistaa syvälinen muutos ihmisten käyttäytymisessä ja taidoissa alkaen koulutusjärjestelmistä ja instituutioista katalysaattoreina. Toimilla olisi pyrittävä muuttamaan käyttäytymistä, vahvistamaan vihreän talouden edellyttämiä taitoja, edistämään uutta kestävä koulutusinfrastruktuuria ja kunnostamaan olemassa olevia rakennuksia (kunnostamiseen kannustava aloite), luoden samalla tätä muutosta edistäviä ympäristöjä.²⁶
- Vihreä siirtymä edellyttää lisäksi investointeja koulutukseen sellaisten ammattilaisten määrän lisäämiseksi, jotka työskentelevät ilmastoneutraalin ja resurssitehokkaan talouden saavuttamiseksi.
- Tuetaan tehokkaasti kestävyys siirtymiä integroimalla ympäristön kestävyysnäkökulmat kaikkiin luonnontieteisiin ja humanistisiin tieteisiin ja tuetaan taitojen, menetelmien, prosessien ja kulttuurien muutoksia.
- Koulutuksen kaikilla tasoilla olisi tarjottava ihmisille digitaaliset taidot, mutta myös muut kompetenssit, kuten yrittäjyys ja oppimaan oppiminen, joita tarvitaan teknologisen muutoksen muuttamalla työmarkkinoilla luovimiseen.

2.4 Opettajat ja kouluttajat:

Opettajat, kouluttajat ja koulutushenkilöstö muodostavat koulutuksen ytimen. Heillä on tärkein rooli tehtäessä koulutuksesta hedelmällinen kokemus kaikille oppijoille. Miljoonien opettajien kaikkialla Euroopassa oli mukauduttava nopeasti koulujen sulkemiseen covid-19-pandemian vuoksi. He pysyivät toimien eturintamassa varmistamassa, että oppiminen jatkui, ja innovoivat etäoppimista kotiin eristetyille oppilailleen. Ilman opettajia ja kouluttajia ei voi syntyä innovaatioita, osallisuutta eikä muutokseen perustuvia oppimiskokemuksia oppijoille.

²³ Digitaalitalouden ja - yhteiskunnan indeksi (DESI): <https://digital-agenda-data.eu/charts/analyse-one-indicator-and-compare-countries>

²⁴ Komission pohdinta-asiakirja ”Kohti kestävä Eurooppaa vuoteen 2030 mennessä”.

²⁵ IPSOS-kyselyn, joka toteutettiin 16 suurimmassa maassa eri puolilla maailmaa toukokuussa 2020, mukaan kolme neljästä odottaa hallituksensa asettavan ympäristönsuojelun etusijalle, kun suunnitellaan elpymistä koronaviruspandemiasta.

²⁶ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, COM(2019) 640 final.

Koulutuksen ammattilaisia eurooppalaisella koulutusalueella koskevaan visioon kuuluvat erittäin pätevät ja motivoituneet opettajat, jotka voivat hyödyntää monenlaista tukea ja ammatillisen kehittymisen mahdollisuuksia erilaisten uriansa jokaisessa vaiheessa. Eurooppalaisella koulutusalueella opettajan ja kouluttajan ammattien olisi oltava arvostettuja:

- Tarvitaan erittäin pätevää, innostunutta ja sitoutunutta ammatillista työvoimaa. Tämä alkaa opettajapulan korjaamisesta. Useimmissa EU-maissa opettajista on pulaa joko joka paikassa tai tietyillä aihealueilla, kuten STEM-aineissa tai erityisoppilaiden opetuksessa. Koska noin kolmannes opettajista jää eläkkeelle seuraavan vuosikymmenen aikana, on keskityttävä ensisijaisesti opetushenkilöstön pitämiseen työssä ja uudistamiseen.
- Opettajan ammatille sinänsä on annettava uutta arvoa sosiaalisesti ja joissakin jäsenvaltioissa myös taloudellisesti. Vain joka viides ylemmän perusasteen opettaja katsoo yhteiskunnan arvostavan ammattiaan, ja noin puolet heistä ilmoitti suuren hallinnollisen taakan ammatin stressitekijäksi.²⁷
- Opettajat ja kouluttajat tarvitsevat jatkuvia mahdollisuuksia ammatilliseen kehittymiseen. OECD:n opetusta ja oppimista koskeva kansainvälinen tutkimus (TALIS) osoitti, että merkittävä määrä opettajia kertoo tarpeesta kehittää osaamistaan erityistarpeisten oppilaiden opetuksessa, digitaaliteknologian käytössä sekä monikielisissä ja -kulttuurisissa luokkahuoneissa tapahtuvassa opetuksessa.²⁸
- Opiskelijoiden, opettajien ja opettajankouluttajien kansainvälisestä liikkuvuudesta olisi tultava osa opettajankoulutusta, jotta laadukkaiden opetusta koskevien lähestymistapojen moninaisuuden saatavuutta voidaan laajentaa oppilaiden tarpeisiin vastaamiseksi.

2.5 Korkea-asteen koulutus:

Opiskelijoiden ja henkilöstön liikkuvuus on asteittain avannut korkeakoulutusta ja vahvistanut jäsenneilyn yhteistyön perustaa. Bolognan prosessilla oli tärkeä rooli kansainvälistymisessä ja liikkuvuuden edistämiseksi. Liikkuvuuden lisäarvo on selvä: on näyttöä siitä, että ulkomailla opiskelu edistää merkittävästi uranäkymiä. Erasmus+ -vaihdossa olleista tutkinnon suorittaneista 80 prosenttia työllistyy alle kolmen kuukauden kuluttua valmistumisesta. Kuitenkin vain viidellä prosentilla opiskelijoista on mahdollisuus Erasmus+ -kokemukseen. Taloudelliset huolenaiheet ovat edelleen yksi yleisimmistä syistä siihen, että opiskelijat eivät opiskele ulkomailla, ja lähes yhtä yleinen syy on huoli oppimisen tunnustamisesta. Yli 280 korkeakoulua eri puolilla EU:ta tekee kokeiluja ja testaa uusia syvemmän ja kunnianhimoisemman yhteistyön malleja Eurooppa-yliopistojen 41 pilottiohjelman avulla.²⁹

²⁷ <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/volume-1-2019-education-and-training-monitor.pdf>

²⁸ https://read.oecd-ilibrary.org/education/talis-2018-results-volume-i_1d0bc92a-en#page1

²⁹ Eurooppa-yliopistot ovat korkeakoulujen rajat ylittäviä yhteenliittymiä, jotka kehittävät pitkäjänteistä rakenteellista ja kestävästä yhteistyötä. Niissä mobilisoidaan opiskelijoiden ja akateemisen henkilöstön monitieteellisiä ryhmiä haasteisiin perustuvan lähestymistavan avulla tiiviissä yhteistyössä tutkimusalan, liike-elämän ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Eurooppa-yliopistot yhdistävät fyysiset ja verkkoresurssinsa, kurssinsa, asiantuntemuksensa, datansa ja infrastruktuurinsa hyödyntääkseen vahvuuksiaan ja voimaannuttaakseen seuraavia sukupolvia vastaamaan yhdessä Euroopan ja maailman nykyisiin haasteisiin. Ne edistävät kaiken tyyppistä liikkuvuutta (fyysistä liikkuvuutta,

Korkeakouluala on osoittanut kykynsä selvitä muutoksesta covid-19-pandemian aikana. Kriisi kärjisti kuitenkin digitalisaatioon, innovatiivisiin pedagogiikkoihin, osallisuuteen ja hyvinvointiin, opiskelijoiden, tutkijoiden ja henkilöstön tukeen, liikkuvuuteen ja rahoitukseen liittyviä haasteita. Eurooppalaisten korkeakoulujärjestelmien tulisi pyrkiä seuraaviin tavoitteisiin:

- Tiivistetään ja syvennetään korkeakoulujen välistä yhteistyötä. Tämä voisi johtaa yhteisten opetussuunnitelmien laatimisen ja yhteisten kurssien lisäämiseen sekä helpottaa oppijoiden liikkumista eri maiden koulutusjärjestelmien välillä. Samalla kehitettäisiin yleiseurooppalainen lahjakkuusreservi, joka kattaisi muun muassa huipputason tieteenalat ja teknologiat, kuten tekoälyn, kyberturvallisuuden ja suurteholaskennan.
- Luodaan rajat ylittävä poliittinen kehys, joka mahdollistaa saumattoman kansainvälisen yhteistyön, jonka avulla korkeakoulujen yhteenliittymät voivat hyödyntää vahvuuksiaan yhdistämällä fyysiset ja verkkoresurssinsa, kurssinsa, asiantuntemuksensa, datansa ja infrastruktuurinsa eri alojen välillä.
- Tehdään korkeakouluista ”tietoneliön” (koulutus, tutkimus, innovointi ja yhteiskunnan palveleminen) keskeisiä toimijoita. Tietoneliöllä on tärkeä rooli covid-19-kriisistä elpymisen ja kestävä kehityksen edistämiseksi Euroopassa samalla kun autetaan koulutusta, tutkimusta ja työmarkkinoita hyötymään lahjakkuusvirroista.
- Mahdollistetaan jatko-opintotarkoituksessa ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja opintojaksojen automaattinen tunnustaminen, yhteisen kansainvälisen toiminnan laadunvarmistus sekä mikrotutkintoihin johtavien lyhyiden kurssien tunnustaminen ja siirrettävyys. Tämä antaisi jäsenvaltioille mahdollisuuden syventää ja nopeuttaa yhteistyötään verrattuna siihen, mitä ne pystyvät nyt tekemään Bolognan prosessin puitteissa. Eurooppalainen koulutusalue voi toimia Bolognan prosessin moottorina, joka innostaa ja tukee muita eurooppalaisen korkeakoulutusalueen jäsenvaltioita hyödyntämään vastaavaa tietä.
- Keskitytään enemmän erikoistuneisiin koulutusohjelmiin, joissa opetetaan kehittyneitä digitaalisia taitoja, kuten huipputechnologioita, esimerkiksi tekoälyä, kyberturvallisuutta ja suurteholaskentaa, koska näillä aloilla on akuutti puute asiantuntijoista.

2.6 Geopoliittinen ulottuvuus:

Koulutusyhteistyöstä on vähitellen tullut tärkeä väline EU:n ulkopoliittikan täytäntöönpanossa; se on kiistaton pehmeän vallankäytön väline. Unionin vaihto-ohjelmat auttavat ihmisiä luomaan yhteyksiä maailmanlaajuisesti ja tavoittavat suuren määrän sidosryhmiä, myös kansalaisyhteiskunnan. Ne auttavat luomaan myönteisen kuvan Euroopasta maailmassa levittäen sen viestejä ja perusarvoja. Ne auttavat muokkaamaan EU:n suhteita muihin maihin ja alueisiin. Korkealaatuinen kansainvälinen yhteistyö koulutuksen alalla on myös tärkeää nykyisten ja nousevien maailmanlaajuisen haasteiden ratkaisemiseksi. Se on olennaisen

verkkoliikkuvuutta ja yhdistettyä liikkuvuutta) sekä monikielisyyttä osallistavissa Eurooppa-yliopistojen yhteisissä opetussuunnitelmissa.

tärkeää unionin tärkeimpien geopoliittisten tavoitteiden ja vuodelle 2030 asetettujen kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Maa- ja maailmanjärjestyksen muutos (esimerkiksi Kiinan nousu ja Yhdysvaltojen vetäytyminen monenvälisestä järjestyksestä) edellyttää eurooppalaisen kansainvälisen yhteistyön vahvistamista myös koulutuksen alalla. Euroopan intressien ja arvojen edistäminen on välttämätöntä. Eurooppalaisen koulutusalueen kansainvälisessä ulottuvuudessa vastavuoroisuus, tasapuoliset toimintaedellytykset sekä eettiset ja lahjomattomuutta koskevat normit ovat keskeinen osa kunnianhimoisten kumppanuuksien käynnistämistä kumppanimaiden kanssa kaikkialla maailmassa.

Kansainvälistyminen on korostunut yhä enemmän korkeakoulutuksen lisäksi myös peruskouluissa ja keskiasteen oppilaitoksissa. Osa eurooppalaisista opiskelijoista saa myös osan koulutuksestaan tai koko koulutuksensa EU:n ulkopuolella. Muilla koulutusaloilla, erityisesti ammatillisessa koulutuksessa ja nuorisoalalla, on kuitenkin edelleen valtava hyödyntämätön potentiaali. Korkea-asteen koulutukseen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota, koska sillä on suuri merkitys seuraavan sukupolven johtajien ja yrittäjien ajattelun muokkaajana kumppanimaissa eri puolilla maailmaa. EU:hun tulee vuosittain satoja tuhansia kolmansien maiden opiskelijoita suorittamaan korkea-asteen koulutusta. EU:n lainsäädännössä³⁰ varmistetaan avoin ja johdonmukainen oikeudellinen kehys, jonka puitteissa kansainväliset opiskelijat voivat tulla EU:hun. Oppilaitosten välinen yhteistyö sekä unionin sisällä että sen ulkopuolella auttaa houkuttelemaan parhaita osaajia maailmanlaajuisesti sekä edistämään vertaisoppimista ja yhteisiä kansainvälisiä tutkimus- ja innovointihankkeita.

Erityisesti Afrikassa, Länsi-Balkanilla ja Euroopan naapurisuusmaissa meneillään olevalla koulutus- ja tutkimusjärjestelmien uudistamisprosessilla pyritään lisäämään nuorten työllisyyttä, yrittäjyyttä sekä vihreitä ja digitaalisia taitoja, ja sen pitäisi vahvistaa vaurautta, vakautta ja turvallisuutta. EU:n ulkopuolisten maiden ja erityisesti Länsi-Balkanin maiden liittymisen eurooppalaiseen koulutusalueeseen laajentaminen on olennainen osa vuoteen 2025 mennessä toteutettavaa visiota.

Kahden viime vuosikymmenen aikana Erasmus+ -ohjelma on luonut yhteyksiä eurooppalaisen koulutusalueen ja muun maailman välille ja vahvistanut niitä. Euroopan yliopistot vaihtavat vuosittain noin 50 000 opiskelijaa ja henkilöstön jäsentä muualla maailmassa sijaitsevien yliopistojen kanssa.³¹ Kansainväliset kumppanuudet ovat helpottaneet innovatiivisten opetussuunnitelmien ja yhteisten tutkintojen kehittämistä sekä edistäneet

³⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/801, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä.

³¹ Tämänhetkiset 130 yhteistä Erasmus Mundus maisteriohjelmaa tarjoavat vuosittain yli 2 500 EU:n rahoittamaa apurahaa, joiden avulla opiskelijat kaikkialta maailmasta voivat opiskella integroidussa maisteriohjelmissa kahdessa tai useammassa eurooppalaisessa yliopistossa. Institutionaalisella tasolla korkeakoulujen valmiuksien kehittämiseen liittyvät kumppanuudet kehittävät uutta opetusta, vahvistavat taitoja ja parantavat korkea-asteen koulutuksen hallintoa EU:n naapurimaissa ja kehittyvissä tai nousevissa talouksissa kauempana. Vuosittain valitut 150 hanketta nostavat korkea-asteen koulutusta laajemman yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen edistäjänä ja toimivat tehokkaasti yhdessä EU:n kehitys- ja yhteistyöpolitiikan kanssa.

yhteisiä tutkimus- ja innovointihankkeita. Tämä on auttanut tekemään Euroopasta houkuttelevan kohteen ja vauhdittanut innovointia ja työpaikkojen luomista. Samoin valmiuksien kehittämistoimet ovat olleet olennaisen tärkeitä kumppanimaiden korkeakoulujärjestelmien kansainvälistymisen kannalta, ja niillä on tuettu sosioekonomista uudistusta ja demokraattista vakauttamista.

3 KEINOT JA VÄLITAVOITTEET

Komissio ehdottaa vuodesta 2018 lähtien käynnissä olleita aloitteita täydentäviä uusia aloitteita, joiden avulla yhdessä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa luodaan kunnianhimoinen eurooppalainen koulutusalue vuoteen 2025 mennessä edellisessä jaksossa esitettyjen kuuden ulottuvuuden mukaisesti.³²

3.1 Koulutuksen laadun nostaminen

Koulutuksen laadun nostaminen edellyttää kunkin järjestelmän haasteisiin räätälöityjä koordinoituja toimia. EU:n laajuiset tavoitteet ohjaavat jäsenvaltioiden ja niiden koulutusekosysteemien toimia keskittymään osaamisen tasoon ja lisäämään osallistumista ja valmistumista. EU:n tason kokemusten vaihdon ja vertaistuen avulla pyritään tarjoamaan tietoa jäsenvaltioiden päätöksenteosta. Tarkemmin sanottuna:

- Komissio tukee jäsenvaltioita sellaisten **tehokkaiden poliittisten uudistusten määrittämisessä**, joilla tuetaan **perustaitojen** parempaa saavuttamista. Tämä koskee erityisesti opetussuunnitelmia ja arviointia sekä oppilaitosten ja henkilöstön valmiuksia olla innovatiivisia ja kehittää oppimiseen liittyviä lähestymistapojaan ja oppimisympäristöjään. Komissio tukee myös **eurooppalaisten sidosryhmien järjestöjen, opettajajärjestöjen ja opettajankoulutuksen tarjoajien välistä yhteistyötä**, jotta ne voivat yhteistyössä antaa panoksensa toimintapoliittisiin suosituksiin **perustaitojen opetusta ja oppimista koskevista innovatiivisista ja monialaisista lähestymistavoista**. Kansallisissa toimissa voidaan hyödyntää muita lähteitä, kuten Euroopan rakenne- ja investointirahastoja tai elpymis- ja palautumistukivälineen varoja.
- Komissio aikoo täydentää vahvistettua Erasmus-ohjelmaa päivittämällä **oppimiseen liittyvää liikkuvuutta koskevaa kehystä**. Se mahdollistaa sen, että yhä useammat oppijat ja opettajat voivat voittaa esteet ja hyötyä liikkuvuusmahdollisuudesta. Tarkistetussa kehyksessä käsiteltäisiin kolminkertaista haastetta: i) mahdollisuuksien takaaminen paljon useammanlaisille osallistujille, ii) vihreä ja digitaalinen liikkuvuus, myös yhdistämällä fyysinen ja verkkovaihto, iii) tasapainoiseen liikkuvuuteen kannustaminen.
- **Monikielisuuden** edistämiseksi kansallisia, alueellisia ja koulutason sidosryhmiä kehoitetaan panemaan täytäntöön vuonna 2019 annettu *neuvoston suositus kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta kielten opetukseen ja oppimiseen* myös

³² Tiettyjen aloitteiden rahoittaminen saattaa edellyttää vastaavien ohjelmien perussäädösten hyväksymistä, ja ne pannaan täytäntöön säädöksiin sisältyvien sääntöjen mukaisesti.

ammattillisessa koulutuksessa. Tulevan Erasmus-ohjelman rahoituksen ja vertaisoppimistoimien avulla komissio pyrkii tukemaan jäsenvaltioita niin kutsuttujen ”kielitietoisten koulujen” edistämässä ja viime kädessä vahvistamaan opetuskielen taitoa eritaustaisten oppilaiden keskuudessa.³³ Erasmus-ohjelman tarkoituksena on edelleen tukea kielitaitoa elinikäisen oppimisen näkökulmasta tarjoamalla mahdollisuuksia opetukseen ja oppimiseen liittyvään liikkuvuuteen ulkomailla mutta myös tukemalla koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä kaikilla tasoilla.

- **Monialaisten taitojen**, kuten kriittisen ajattelun, yritteliäisyyden, luovuuden ja kansalaisvaikuttamisen, edistäminen on ratkaisevaa, jotta seuraavat opiskelija-, tutkija- ja innovoijasukupolvet voivat rakentaa selviytymiskykyisen yhteiskunnan.³⁴ Tulevan Erasmus-ohjelman tavoitteena on tarjota kaikkien tasojen oppijoille monipuolisia mahdollisuuksia kehittää näitä taitoja, erityisesti tarjoamalla koulutuslaitoksille enemmän mahdollisuuksia kehittää yhdessä osaamiskosysteemeidensä kanssa monialaisempia, oppijakeskeisempiä ja enemmän haasteisiin perustuvia lähestymistapoja. Euroopan rakenne- ja investointirahastot voivat tukea toimia tällaisten taitojen kehittämiseksi alueellisella ja kansallisella tasolla.
- Komissio kokoaa koulutuksen sidosryhmät ja jäsenvaltioiden edustajat edistämään vertaisoppimista ja **koulutuksen eurooppalaisen näkökulman kehittämistä**. Se pyrkii laajentamaan ja vahvistamaan **Jean Monnet -toimia** tuomalla ne lähemmäs kouluja eurooppalaisen elämäntavan, kestävyuden ja EU:n arvojen edistämiseksi.³⁵
- Jotta voidaan rakentaa demokraattisia koulutusympäristöjä, joihin eivät kuulu kiusaaminen, haitallinen puhe ja disinformaatio, komissio aikoo jatkaa Erasmus-ohjelman kautta jäsenvaltioiden ja sidosryhmien tukemista *yhteisten arvojen, osallistavan koulutuksen ja opetuksen eurooppalaisen ulottuvuuden edistämisestä 22 päivänä toukokuuta 2018 annetun neuvoston suosituksen täytäntöönpanossa*.³⁶

3.2 *Koulutuksen osallisuuden ja sukupuolisensitiivisyyden lisääminen*

Komissio kutsuu jäsenvaltioiden asiantuntijoita ja sidosryhmiä koolle erityisten **vastavuoroisen oppimisen ja yhteistyön** foorumien kautta. Tarkoituksena on tukea sukupuolen mukaan eriteltyä tiedonkeruuta ja osallistavaa ja sukupuolten tasa-arvoa edistävää koulutusta koskevaa innovointia ja vastata siten jäsenvaltioiden toimintapoliittisiin tarpeisiin. Tämän pitäisi auttaa keskittämään kansallisia ja EU:n investointeja ryhmiin ja alueisiin, jotka ovat eniten avun tarpeessa.

Uudella ohjelmakaudella kiinnitetään erityistä huomiota osallisuuteen, tasa-arvoon ja moninaisuuteen **Erasmus-ohjelmassa ja Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskevassa ohjelmassa**. Ohjelmissa noudatetaan monitahoista lähestymistapaa niiden osallisuuden lisäämiseksi muun muassa ottamalla käyttöön joustavampia ja esteettömämpiä muotoja,

³³ Kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta kielten opetukseen ja oppimiseen 22 päivänä toukokuuta 2019 annetun neuvoston suosituksen mukaisesti. EUVL C 189, 5.6.2019, s. 15.

³⁴ Euroopan osaamisohjelmassa suunnitellaan toimia monialaisten taitojen validoinnin parantamiseksi.

³⁵ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelman ”Erasmus” perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1288/2013 kumoamisesta, komission ehdotus ”Erasmus”-ohjelman perustamisesta – COM(2018) 367 final.

³⁶ EUVL C 195, 7.6.2018, s. 1.

tukitoimenpiteitä osallistujien valmistautumisen ja osallistumisen helpottamiseksi ja rahoitustoimenpiteitä, joilla tuetaan niitä, joiden olisi muuten vaikea osallistua ohjelmaan.

Lisäksi seuraavat aloitteet edistäisivät koulutuksen osallistavan ulottuvuuden vahvistamista:

- **Tie koulumenestykseen** -aloite auttaisi kaikkia oppilaita saavuttamaan perustaidoissa perustason³⁷. Aloitteessa keskitytään erityisesti ryhmiin, jotka ovat alttiimpia alisuoriutumiselle ja koulunkäynnin varhaiselle keskeyttämiselle. Koulunkäynnin keskeyttämisen vähentämistä koskevista toimintalinjoista vuonna 2011 annetun neuvoston suosituksen pohjalta komissio laatii yhdessä jäsenvaltioiden kanssa **toimintapoliittiset ohjeet heikon suoriutumisen vähentämisestä ja toisen asteen koulutuksen suorittamisen lisäämisestä**. Ne perustuvat seuraaviin neljään pilariin: i) seuranta (joka mahdollistaa jäljityksen ja kohdennetut toimet), ii) ennaltaehkäisy (erityisesti riskiryhmien kohdalla), iii) varhainen puuttuminen (jo vaikeuksissa olevien oppilaiden kohdalla) ja iv) korvaaminen (niiden kohdalla, jotka ovat jo saaneet huonoja tuloksia ja tarvitsevat toisen mahdollisuuden).³⁸ Komissio ottaa käyttöön myös EU-ohjausjakson. Se tarjoaa jäsenvaltioille räätälöityä poliittista tukea niiden pyrkimyksissä nostaa osaamistasoa ja kiinnittää erityistä huomiota siihen, että koulutustaso irrotetaan sosioekonomisesta taustasta. Aloitteella edistetään nuorisotyöttömyyden ehkäisemistä, ja komissio varmistaa, että sitä koordinoidaan tiiviisti nuorisotakuun vahvistamista koskevassa tuoreessa ehdotuksessa³⁹ suunniteltujen toimien kanssa.
- Komissio kutsuu koolle asiantuntijaryhmän laatimaan ehdotuksia strategioista, joilla luodaan **tukea antavia oppimisympäristöjä alisuoriutumisvaarassa oleville ryhmille**⁴⁰ ja tuetaan hyvinvointia koulussa. Tässä yhteydessä käsitellään sukupuolikohtaisia haasteita, kuten sukupuolistereotypioita koulutuksessa ja koulutusuralla sekä poikien alisuoriutumista, kiusaamista ja seksuaalista häirintää. Viimeksi mainitussa yhteydessä olisi myös tuettava naisia ja tyttöjä verkkoväkivallan vastaisen itsepuolustuksen kehittämisessä. Kansallisen tason toimien osalta jäsenvaltiot voivat hyödyntää useita rahoitusvälineitä, Euroopan sosiaalirahastoa tai elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa saatavilla olevia varoja.
- Koska osallistuminen varhaiskasvatukseen on myöhemmän perustaitojen hankkimisen kannalta tärkeä tekijä, komissio tukee jäsenvaltioita laadukkaita varhaiskasvatusjärjestelmiä koskevan eurooppalaisen laatukeyhksen

³⁷ Perustason osaamisella tarkoitetaan OECD:n PISA-tutkimuksen tasoa 2. Tutkimuksessa määritellään osaamisalueet jakaen ne kuuteen luokkaan. Tason 2 lukutaito vastaa tasoa, jolla *lukijat alkavat osoittaa taitoja, joiden avulla he voivat osallistua tehokkaasti ja tuloksellisesti elämään jatko-opiskelijoina, työntekijöinä ja kansalaisina*. PISA-tutkimuksessa alisuoriutujat ovat oppilaita, jotka eivät saavuta tasoa 2 eli osaamisen vähimmäistasoa, joka mahdollistaa menestyksekkään osallistumisen yhteiskuntaan. Perustason ja alisuoriutumisen käsitteiden välinen suhde toimii perustana EU:n tavoitteille, jotka koskevat alisuoriutumista perustaidoissa ja alisuoriutumista digitaalisessa osaamisessa.

³⁸ Neuvoston suositus, annettu 28 päivänä kesäkuuta 2011, koulunkäynnin keskeyttämisen vähentämiseen tähtävistä politiikoista, EUVL C 191, 1.7.2011, s. 1.

³⁹ Ehdotus neuvoston suositukseksi ”Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu”, COM(2020) 277 final.

⁴⁰ Komissio jatkaa heikommassa asemassa olevia ryhmiä, kuten romaneja, maahanmuuttajia ja pakolaisia, koskevien erityisaloitteiden kehittämistä.

täytäntöönpanossa.⁴¹ Jotta lapset voisivat paremmin menestyä koulutuksessa koko elämänsä ajan, komissio asettaa vuonna 2021 saataville parhaiden käytäntöjen vaihtoa sekä asiantuntijoiden ja sidosryhmien palautetta hyödyntävän työkalupakin, joka koskee osallistamista varhaiskasvatuksessa, ja yleiskatsauksen henkilöstön ydinosaamisesta tällä alalla. Komissio työstää myös lapsitakuuta.

- Ammatillisen koulutuksen järjestelmien osallisuuden ja laadun parantamiseksi komissio aikoo Euroopan osaamisohjelman mukaisesti tukea **50 ammatillisen koulutuksen huippuyksikön perustamista Erasmus-ohjelman rahoituksen tuella**. Ammatillisen koulutuksen huippuyksiköistä tulee vertailupisteitä sekä nuorten peruskoulutukselle että aikuisten jatko- ja uudelleen koulutukselle.
- Korkea-asteen koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestelmien on mukauduttava vahvistaakseen avainasemaansa elinikäisen oppimisen tukemisessa ja monimuotoisemman opiskelijakunnan tavoittamisessa. Tämä edellyttää perusteellista ajattelutavan, kulttuurin ja rakenteen muutosta. Komissio tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa tämän tavoitteen saavuttamiseksi ja aikoo tarjota tukea Erasmus-ohjelman ja muiden EU:n rahastojen ja välineiden kautta. Lisäksi, kuten osaamisohjelmassa todetaan, komissio pyrkii kehittämään **mikrotutkintoja koskevan eurooppalaisen lähestymistavan**, jotta voidaan laajentaa oppimismahdollisuuksia ja vahvistaa korkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten roolia elinikäisessä oppimisessa tarjoamalla joustavampia ja modulaarisempia oppimismahdollisuuksia. Sen lisäksi, että ne ovat hyödyllisiä ammattilaisille, ne myös täydentävät alempaa ja ylempää korkeakoulututkintoa sekä tohtorintutkintoa suorittavien opiskelijoiden opetussuunnitelmaa. Yhä useampien aikuisten, oli heillä sitten korkeakoulututkinto tai ei, on hankittava jatko- ja uudelleen koulutusta täysimääräistä tutkintoa joustavampien vaihtoehtojen avulla voidakseen kuroa umpeen alkuperäisten muodollisten tutkintojensa oppimistulosten ja työmarkkinoiden kehittyvien osaamistarpeiden välisen kuilun. Joustavampien ja osallistavampien oppimispolkujen tarve on lisääntynyt opiskelijaväestön monipuolistuessa ja oppimistarpeiden muuttuessa dynaamisemmiksi. Vaikka yhä useammat korkeakoulut, myös Eurooppa-yliopistot, työskentelevät jo näiden mikrotutkintojen kehittämiseksi, yhteinen määritelmä ja yhteinen lähestymistapa niiden validointiin ja tunnustamiseen puuttuvat. Kuten osaamisohjelmassa ilmoitettiin, komissio aikoo tässä yhteydessä esittää ehdotuksen **neuvoston suositukseksi** vuonna **2021**. Suosituksen tarkoituksena olisi, että EU:n toimilla tuetaan mikrotutkintoihin kohdistuvan luottamuksen rakentamista kaikkialla Euroopassa ja pyritään saamaan kaikki tarvittavat toimet käyttöön vuoteen 2025 mennessä tutkintojen laajempaa käyttöä, siirrettävyyttä ja tunnustamista varten.
- **Epävirallinen oppiminen, kuten vapaaehtoistyö**, auttaa hankkimaan elämän- ja ammattitaitoja ja osaamista. Näitä taitoja ja osaamista on edistettävä ja arvostettava ja ne on tunnustettava täysimääräisesti.⁴² Euroopan solidaarisuusjoukot ovat täysin sisällyttäneet oppimisarvon ja sen tunnustamisen tavoitteisiinsa ja operaatioihinsa. Rajat ylittävään vapaaehtoistyöhön liittyvälle liikkuvuudelle on kuitenkin edelleen

⁴¹ Neuvoston suositus, annettu 22 päivänä toukokuuta 2019, laadukkaista varhaiskasvatusjärjestelmistä. EUVL C 189, 5.6.2019, s. 4.

⁴² Ks. neuvoston vuoden 2012 suositus epävirallisen oppimisen ja arkioppimisen validoinnista (2012/C 398/01) ja sen tuore arviointi, SWD(2020)121.

esteitä, kuten oppimistulosten tunnustaminen työnantajien keskuudessa. Nuorten vapaaehtoisten liikkuvuudesta vuonna 2008 annetun neuvoston suosituksen⁴³ uudelleentarkastelun perusteella komissio antaa vuonna 2021 päivitetty toimintapoliittiset ohjeet nuorten rajat ylittävää vapaaehtoistyötä ja solidaarisuutta edelleen haittaaviin oikeudellisiin, taloudellisiin ja hallinnollisiin esteisiin puuttumiseksi. Se auttaa parantamaan edelleen rajat ylittävien kokemusten osallisuutta, laatua ja tunnustamista tulevassa Euroopan solidaarisuusjoukkojen ohjelmassa.

- Hallitusten olisi yhdessä sidosryhmien kanssa edistettävä **sukupuolten tasa-arvoa** kaikilla koulutusaloilla, myös varmistamalla poikien ja tyttöjen, naisten ja miesten – kaikessa monimuotoisuudessaan – mahdollisuus laadukkaaseen koulutukseen.
- Hallitusten olisi yhdessä sidosryhmien kanssa edistettävä osallistavaa koulutusta kaikilla koulutusaloilla noudattaen jäsenvaltioiden ja EU:n sitoumuksia vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi.
- Komissio aikoo auttaa vahvistamaan tutkimusta muun muassa **Euroopan horisontti** -ohjelman tuella ja tutkimaan **sukupuolen roolia koulutuspolitiikassa** sekä sukupuolen, koulutuksen ja sosiaalisen ja taloudellisen menestyksen välisiä yhteyksiä.
- Opettajakorkeakoulujen erityismoduulit auttaisivat löytämään ratkaisuja, joilla **edistetään tehokkaasti sukupuolisensitiivistä opetusta kouluissa**.
- **Uusi korkeakoulutuksen muutosohjelma** edistää sukupuolten välistä tasapainoa akateemisilla urilla ja opintosuuntaan liittyvissä valinnoissa sekä sukupuolten tasa-arvon ulottuvuuden integroimista yliopistojen opetussuunnitelmiin. Uuden ohjelman mukaisissa toimissa kiinnitetään erityistä huomiota korkeakoulujen päätöksentekotehtävissä oleviin naisiin.
- Komissio ehdottaa eurooppalaisen koulutusalueen mahdollistavaan kehikseen erityisiä toimintalinjoja, jotta voidaan laatia **sukupuolten tasa-arvoa koulutusalueella koskevia toimintapoliittisia ohjeita**. Tähän sisältyy ohjeet sukupuolisensitiivisten koulutusprosessien kehittämiseksi. Eurooppalaista koulutusalueita tukevaa näyttöä, tutkimuksia ja analyysejä koskevassa komission työssä käsitellään sukupuoliulottuvuutta.

3.3 Vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen koulutuksessa ja sen kautta

Vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi komissio suosittelee, että etusijalle asetetaan toimet, joilla autetaan ihmisiä hankkimaan tietoja, kykyjä, arvoja ja asenteita, joita tarvitaan ellettäessä kestävässä ja resurssitehokkaassa yhteiskunnassa ja taloudessa, kehitettäessä ja tuettaessa niitä. Vihreää ja digitaalista siirtymää tukevia rahoitusohjelmia, kuten elpymis- ja palautumistukivälinettä ja oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa, voidaan käyttää myös koulutuksen tukemiseen päätavoitteiden täytäntöönpanossa. Jäsenvaltioita kannustetaan harkitsemaan huolellisesti mahdollisuuksia ja esittämään asianmukaisia ehdotuksia. Myös

⁴³ Neuvoston suositus, annettu 20 päivänä marraskuuta 2008, nuorten vapaaehtoisten liikkuvuudesta Euroopan unionissa, EUVL C 319, 13.12.2008, s. 8.

kaikille tarjottavat käytännön digitaaliset kokemukset koulutuksesta auttavat ihmisiä osallistumaan ja menestymään äärimmäisen verkottuneessa yhteiskunnassa.

- Komissio käynnistää vuoden 2020 loppuun mennessä **ilmastokoulutusliittoutuman**, jonka tarkoituksena on hankkia asiantuntemusta, tarjota resursseja verkostoitumiseen ja tukea luovia lähestymistapoja opettajien, oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa. Yhteisvaikutuksessa eurooppalaisen ilmastopimuksen kanssa se yhdistää alhaalta ylöspäin suuntautuvat aloitteet ja EU:n tason toimet, tukien lupauksia ja konkreettisia toimia kestävyyskäyttäytymisen muuttamiseksi kaikkialla EU:ssa.
- Jotta vihreä siirtymä ja kestävyys voitaisiin ottaa huomioon perusasteen opetuksessa, korkeakouluissa ja ammatillisessa koulutuksessa, komissio antaa vuonna 2021 ehdotuksen **neuvoston suositukseksi ympäristön kestävyttä koskevasta koulutuksesta**. Siinä annetaan perusasteen kouluille, korkeakouluille ja opettajille ohjeita siitä, miten tehdä ympäristön kestävyttä koskevaan koulutukseen liittyvää yhteistyötä ja vaihtaa kokemuksia jäsenvaltioiden välillä. Komissio aikoo myös ehdottaa **eurooppalaista osaamiskehystä**, jolla autetaan kehittämään ja arvioimaan ilmastonmuutosta ja kestävästä kehityksestä koskevia tietoja, taitoja ja asenteita. Kehys voitaisiin liittää neuvoston suositukseen.
- Komissio edistää **koulutusinfrastruktuurin viherryttämistä**. Koulutusinfrastruktuurin osuus EU-maiden koulutusmenoista on keskimäärin kahdeksan prosenttia. Suurin osa koulujen ja monet yliopistojen rakennuksista eivät kuitenkaan pysty vastaamaan uuden osaamisen ja pedagogiikan tarpeeseen tai ne eivät täytä nykyisiä energiastandardeja, ja koulujen viheralueita voidaan parantaa merkittävästi vuorovaikutuksen ja oppimisen edistämiseksi. Komissio aikoo tehdä yhteistyötä Euroopan investointipankin kanssa muun muassa InvestEU-ohjelman kautta,⁴⁴ jotta jäsenvaltiot voivat hyödyntää kaikkia saatavilla olevia rahoituslähteitä koulutuksen sekä digitaalisten että fyysisten infrastruktuurien kehittämiseksi sekä kehittää valmiuksia hyödyntää niitä.
- ”**Tutkijat kouluissa**” -aloitteen tarkoituksena on tuoda tiede kouluihin antamalla Marie Skłodowska-Curie -toimista tuetuille nuorille tutkijoille mahdollisuus tehdä yhteistyötä opettajien ja oppilaiden kanssa ilmastonmuutoksen, kestävä kehityksen, digitalisaation, terveyden ja muiden Euroopan vihreän kehityksen ohjelman piiriin kuuluvien kysymysten parissa.
- Digitaalisten taitojen puutteen⁴⁵ korjaamiseksi elinikäisen oppimisen näkökulmasta ja Euroopan koulutusjärjestelmien digitaalisten valmiuksien ja sietokyvyn vahvistamiseksi komissio ehdottaa uutta kokonaisvaltaista lähestymistapaa digitaaliseen oppimiseen ja koulutukseen EU:n tasolla uuden **digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman** puitteissa. Se sisältää kunnianhimoisia toimia, joiden avulla käsitellään kahta strategista painopistealuetta: edistetään eurooppalaisen

⁴⁴ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi InvestEU-ohjelman perustamisesta, COM(2018) 439 final.

⁴⁵ Digitalisaatio mullistaa sen, miten elämme, opetamme, opimme, työskentelemme ja kommunikoimme. Eurooppalaisella koulutusalueella koulutuksen on sovellettava täysin digitaali-aikaan, jotta uudet teknologiat sekä opetus- ja oppimismenetelmät voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Samalla Euroopan koulutusjärjestelmät ovat keskeisessä asemassa riskien lieventämisessä ja uusien teknologioiden ja tekoälyn mahdollisuuksien hyödyntämisessä. Vuonna 2019 EU:n 16–74-vuotiaasta väestöstä 56 prosenttia ilmoitti, että heillä oli vähintään digitaaliset perustaidot, joten lähes puolella väestöstä ei ole useimpiin nykyisiin työpaikkoihin tarvittavia taitoja.

digitaalisen koulutusekosysteemin kehittämistä ja kehitetään digitaalisia taitoja ja osaamista digitaalista muutosta varten.⁴⁶

- Tulevassa **Digitaalinen Eurooppa -ohjelmassa** on tarkoitus rahoittaa kehittyneitä digitaalisia taitoja tekoälyn, kyberturvallisuuden ja suurteholaskennan kaltaisilla aloilla, jotta voidaan tukea jäsenvaltioiden tarvetta digitaalisille asiantuntijoille.
- Yhteistyössä **Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin** (EIT) ja sen osaamis- ja innovaatioyhteisöjen sekä Euroopan horisontti -ohjelman muiden osien kanssa laajennetaan digitaalisia ja yrittäjyystaitoja käsitteleviä työpajoja (40 000 opiskelijaa) ja järjestetään lyhyitä tutustumisjaksoja naispuolisille opiskelijoille digitaalisilla ja STEM-aineisiin liittyvillä aloilla talouden eri sektoreilla.
- Ehdotusten mukaisesti tuleva **Erasmus-ohjelma ja tuleva Euroopan solidaarisuusjoukkojen ohjelma** ovat vihreämpiä ja digitaalisempia. Virtuaalinen ja yhdistetty liikkuvuus voisi täydentää fyysistä liikkuvuutta. Vihreiden ja digitaalisten aiheiden oletetaan saavan etusijan yhteistyöhankkeissa, jotka ovat luonteeltaan tulevaisuuteen suuntautuvia ja strategisia. Ohjelmat järjestyisivät digitaalista ulottuvuutta liikkuvuus- ja yhteistyötoimissa, ja niissä olisi tarkoitus tukea ilmastoystävällisiä tapoja tehdä yhteistyötä ja toteuttaa hankkeita. Lisäaloitteet, kuten kannustimet vähähiiliseen fyysiseen liikkuvuusmatkustamiseen, täydentäisivät toimenpiteitä.

3.4 Opettajien ja kouluttajien osaamisen ja motivaation vahvistaminen

Kansalliset päättäjät ja asiantuntijat korostivat EU:n tason yhteistyön mahdollisuuksia opettajan ja kouluttajan ammatin vahvistamisessa. Tältä pohjalta komissio käynnistää useita aloitteita tukeakseen paremmin opettajien, kouluttajien ja opetusalan johtajien osaamisen kehittämistä ja urapolkuja sekä koulutusalan houkuttelevuutta. Aloitteilla parannetaan ammatillisen kehittymisen mahdollisuuksia ja eri yhteyksissä kehitetyn yksilöllisen osaamisen tunnustamista. Ne edistävät opettajien, kouluttajien ja koulunjohtajien uramahdollisuuksien monipuolistamista ja hyödyttävät henkilökohtaista, koulujen ja järjestelmien kehittämistä. Lisäksi ne parantavat opettajien oppimiseen liittyvän liikkuvuuden laatua ja määrää sekä tekevät liikkuvuudesta olennaisen osan perus- ja täydennyskoulutusta. Lisäksi aloitteilla edistetään opettajien, opettajankoulutuksen järjestäjien ja tutkimuspohjaisen opettajankoulutuksen yhteistyötä. Viimeinen mutta tärkein mainittava seikka on, että näillä aloitteilla tuetaan opettajien valmiuksia jakaa omia kokemuksiaan ja olla yhteydessä yhteiskuntaan, jotta heidän äänensä kuuluisi paremmin. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi komissio toimii seuraavasti:

- Komissio aikoo käynnistää **Erasmus Teacher Academies** -akatemit uudessa Erasmus-ohjelmassa vuonna 2021, jotta voidaan luoda opettajankoulutuslaitosten ja opettajajärjestöjen verkostoja. Akatemit luovat ajan mittaan erityisesti opettajien peruskoulutukseen ja jatkuvaan ammatilliseen kehittämiseen liittyviä käytännön yhteisöjä, jotka voivat tarjota tietoa kansallisten ja eurooppalaisten

⁴⁶ Yksi esimerkki on tuki, jota opettajille, oppilaille ja vanhemmille tarjotaan EU:n rahoittamasta jäsenvaltioiden [Safer Internet -keskusten](#) eurooppalaisesta verkostosta sekä EU:n [betterinternetforkids.eu](#)-portaalista, joka sisältää koulutusresursseja alaikäisten suojelemiseksi ja voimaannuttamiseksi verkossa.

opettajankoulutuspolitiikkojen tueksi ja tukea innovointia opettajien käytännön työssä. Verkostot tarjoavat opettajille ja oppilaille oppimismahdollisuuksia yhteistä huolta aiheuttavissa pedagogisissa kysymyksissä. Erityismoduuleissa käsitellään muun muassa yhteiskunnan kanssa käytävää vuoropuhelua, kestävästä kehitystä edistävää koulutusta tai opetusta monikielisissä luokkahuoneissa. Erasmus Teacher Academies -akatemioiden hyödyntävät oppilaitosten ja muiden opettajankoulutuksen järjestäjien ja yhdistysten välisiä rakenteellisia kumppanuuksia ja yhteisiä ohjelmia, joiden säännönmukaisena piirteitä on rajat ylittävä koulutus ja oppiminen. Vuoteen 2025 mennessä olisi kehitettävä 25 Erasmus Teacher Academies -akatemiaa.

- Komissio laatii **EU:n ohjeet kansallisten urakehysten kehittämiseksi vuosina 2021–2022** ja tukee siten opetusalan ammattilaisten urakehitystä. Tämä toteutetaan maiden keskinäisen oppimisen avulla niiden mukauttaessa ja pannaessa täytäntöön johdonmukaisen opetusuraa koskevan kehyksen konseptia.⁴⁷
- Osana tulevaa liikkuvuuskehystä koskevaa työtä ja yhdenmukaisesti Erasmus Teacher Academies -akatemioiden kanssa komissio työstää yhdessä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa **poliittisen kehyksen, jolla lisätään opettajien oppimiseen liittyvän liikkuvuuden määrää ja laatua** Euroopassa heidän todellisten liikkuvuustarpeidensa perusteella.
- Vuoteen 2021 mennessä komissio ottaa käyttöön **eurooppalaisen innovatiivisen opetuksen palkinnon** sellaisten opettajien (ja heidän koulujensa) työn tunnustamiseksi, jotka edistävät ammattia poikkeuksellisella tavalla. Tämä aloite perustuu hyviin käytäntöihin, kuten kielihankkeiden eurooppalaiseen laatuleimaan, Jan Amos Comenius -palkintoon sekä eTwinningin kansallisiin ja eurooppalaisiin palkintoihin.

3.5 Eurooppalaisten korkeakoulujen vahvistaminen

Euroopan korkeakoulut ovat sekä eurooppalaisen koulutusalueen että eurooppalaisen tutkimusalueen ytimessä, ja niillä on erityisen hyvät mahdollisuudet yhdistää nämä toisiinsa. Näiden välisten kattavien synergioiden varmistamiseksi komissio on sitoutunut tukemaan jäsenvaltioita ja korkeakouluja sellaisen **poliittisen kehyksen luomisessa, joka mahdollistaa saumattoman ja kunnianhimoisen kansainvälisen yhteistyön Euroopan korkeakoulujen välillä**. Tämä perustuu myös Horisontti 2020 -puiteohjelmasta tuetussa Erasmus+ -ohjelmassa valittujen Eurooppa-yliopistojen yhteenliittymien kokemuksiin.

Tavoitteena on kannustaa yli 5 000:ta korkeakoulua eri puolilla Eurooppaa mukautumaan covid-19-kriisiin jälkeisiin olosuhteisiin ja kouluttamaan tulevia sukupolvia luomaan yhdessä tietoa yli rajojen, tieteenalojen ja kulttuurien sietokykyisen, osallistavan ja kestävästi yhteiskunnan luomiseksi. Komissio tekee yhteistyötä korkeakoulualan ja jäsenvaltioiden kanssa luodakseen yhdessä kannustimia Euroopan korkeakoulujen nopeampaan muutokseen avoimella ja osallistavalla tavalla.

⁴⁷ Kuten on selvitetty tarkemmin Euroopan komission (2020) julkaisun ”Supporting teacher and school leader careers: a policy guide” osassa ET2020 – ”A framework for teacher and school leader careers”. Saatavilla osoitteessa <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6e4c89eb-7a0b-11ea-b75f-01aa75ed71a1/language-en>

Tällaisessa muutoksessa keskitytään korkeakoulujen välisiin **yhteyksiin** mutta myös yhteyksiin niitä ympäröiviin ekosysteemeihin ja yhteiskuntaan, jotta katetaan yliopistojen kaikki neljä tehtävää: koulutus ja tutkimus, jotka johtavat innovointiin ja yhteiskunnan palvelemiseen. **Osallisuus** on myös keskeinen tavoite sellaisten esteettömien korkeakoulujen takaamiseksi, jotka ovat avoimia monimuotoiselle opiskelija- ja tutkijakunnalle ja tarjoavat enemmän mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen. Kolmanneksi muutoksessa käsitellään **digitaalista ja vihreää valmiutta ja sietokykyä** yliopistojen tukemiseksi niiden pyrkimyksissä kehittää, lisätä ja vahvistaa digitaalista ja vihreää kapasiteettia ja digitaalisia työkaluja. Se vahvistaa digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman mukaisesti opiskelijoiden, henkilöstön ja tutkijoiden digitaalisia taitoja ja osaamista. Koska korkea-asteen koulutus on avainasemassa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman toteuttamisessa ja kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa, muutoksella tuetaan kestäväen kehitykseen liittyvän oppimisen ja koulutuksen integrointia ja valtavirtaistamista kaikilla aloilla ja kaikilla tasoilla sellaisen monitieteisen ja haasteisiin perustuvan lähestymistavan avulla, jonka keskeinen osatekijä on **innovointi**. Tutkimukseen liittyvien innovaatioiden lisäksi on yhtä tärkeää varmistaa innovointi opiskelijakeskeisessä oppimisessa ja opetuksessa sekä joustavampien ja modulaarisempien oppimis- ja urapolkujen kohdalla. Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan kuuluvilla toimilla tuetaan tiedeyhteisön, tutkimuksen ja liike-elämän välistä yhteistyötä tietyillä digitaali-aloilla näiden ekosysteemien vahvistamiseksi lahjakkuuksien houkuttelemiseksi, kouluttamiseksi ja uudelleen kouluttamiseksi.

Tätä varten komissio käynnistää tänä vuonna julkisen verkkokuulemisen, jota täydennetään kohdennetuilla kuulemistilaisuuksilla. Tämä käynnistää **korkeakoulutuksen muutosohjelman** yhteisen kehittämisen vuoden 2021 loppuun mennessä.

Tätä muutosohjelmaa tukevat seuraavat konkreettiset aloitteet:

- Komission tavoitteena on **toteuttaa täysimääräisesti** Erasmus-ohjelman puitteissa **Eurooppa-yliopistoja koskeva aloite** synergiassa Euroopan horisontti -ohjelman, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ja muiden EU:n välineiden kanssa. Vuosina 2019 ja 2020 käynnistettyjen Eurooppa-yliopistojen yhteenliittymien kokemusten perusteella komissio tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden ja korkeakoulualan kanssa optimoidakseen vision Eurooppa-yliopistoista ja **puuttuakseen konkreettisiin kohdattuihin esteisiin**, jotta korkeakouluala voi saavuttaa kunnianhimoiset tavoitteensa.
- Komissio auttaa EU STEM Coalition -verkoston⁴⁸ tuella kehittämään uusia insinööritieteiden ja tieto- ja viestintäteknikan alan korkea-asteen opetussuunnitelmia, jotka perustuvat STEAM-lähestymistapaan⁴⁹. Euroopan osaamisohjelmassa ilmoitettujen toimien mukaisesti se tutkii tapoja ja keinoja tehdä STEM-aloista houkuttelevampia naisille. Tämä auttaa parantamaan sekä opiskelijoiden ja akateemisen henkilöstön sukupuolitasapainoa että taitojen ja osaamisen varantoa tällä erittäin tarpeellisella alalla.

⁴⁸ EU STEM Coalition on EU:n laajuinen verkosto, jota tuetaan Erasmus-ohjelmasta ja joka pyrkii kehittämään parempaa STEM-koulutusta (luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet, matematiikka) Euroopassa.

⁴⁹ Ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirja.

- Tässä yhteydessä komissio tarkastelee myös yhdessä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa sellaisen **eurooppalaisen tutkinnon** kehittämistä, joka voisi tarjota puitteet yliopistojen yhteenliittymien, kuten Eurooppa-yliopistojen, yhteisten tutkintojen tarjoamisen helpottamiseksi. Tällainen eurooppalainen tutkinto on perustavanlaatuinen elementti, jonka avulla opiskelijat kaikilla tasoilla ja kaikilla tieteenaloilla voivat valita, mitä, missä ja milloin opiskella ylikansallisen yliopistojen yhteenliittymän jäsenyliopistoissa pedagogisesti järkevää ohjeistusta noudattaen.
- Korkeakoulujen olisi edistettävä modulaaristen yhteisten ohjelmien tehokkaampaa toteuttamista. Myönnettyjä tutkintotodistuksia koskevien muodollisten vaatimusten lisäksi tämä koskee myös akkreditointia ja laadunvarmistusta. Komissio edistää osaltaan tarvittavien avoimuusvälineiden toteuttamista yhdessä tutkintotodistusten akateemisen tunnustamisen kansallisten tiedotuskeskusten (NARIC), korkeakoulujen, laadunvarmistuslaitosten ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Tämä työ perustuu onnistuneisiin Erasmus+ -hankkeisiin, kuten ulkoisten laadunvarmistusraporttien tietokantaan, tutkintotodistuksen digitaalisen liitteen käyttöön ja edistämiseen, verkkokurssien luetteloiden ja opinto-ohjelmien tietokantojen luomiseen sekä uusien teknologioiden, kuten lohkaketjun, kehittämiseen automaattisen tunnustamisen täytäntöönpanon tukemiseksi jatko-opintoja varten. Tutkintotodistusten tunnustamista ja laadunvarmistusta koskevalla aidosti eurooppalaisella järjestelmällä varmistetaan, että ulkoinen laadunvarmistus turvaa korkeakoulujen riippumattomuuden ja ylläpitää samalla yleistä luottamusta siihen, että jatko-opinnot tunnustetaan automaattisesti jäsenvaltioissa ja niiden välillä. Tässä tarkoituksessa komissio **tarkastelee uudelleen neuvoston ja parlamentin suositusta laadunvarmistuksesta**⁵⁰ yhteistyössä jäsenvaltioiden ja korkeakoulualan kanssa.⁵¹
- Komissio tutkii tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden ja korkeakoulualan kanssa Eurooppa-yliopistojen kaltaisten **yliopistojen yhteenliittymiä koskevan säädöksen** tarpeellisuutta ja toteutettavuutta. Jos se on perusteltua, toimia, joilla helpotetaan tällaista syvempää ja kestävämpää yhteistyötä eri jäsenvaltioiden oppilaitosten välillä, voidaan toteuttaa vuodesta 2023 alkaen. Mahdollisia toimia voivat olla rajat ylittävän yhteistyön ratkaisut, jotka liittyvät rahoitukseen, akkreditointiin, laadunvarmistukseen, opiskelija- ja työsuhteisiin sekä infrastruktuurin hallintaan. Nykyisten kansallisten ja eurooppalaisten sääntöjen, kuten eurooppalaisten alueellisen yhteistyön yhtymien, mahdollista käyttöä tarkastellaan sen selvittämiseksi, voisivatko ne olla tarkoituksenmukaisia mukautettuina vai tarvittaisiinko muita ratkaisuja.
- **Eurooppalaista opiskelijakorttia koskeva aloite**, jonka Eurooppa-neuvosto totesi 14. joulukuuta 2017 antamissaan päätelmissä olevan yksi tärkeimmistä toimista, joilla *edistetään opiskelijoiden liikkuvuutta ja osallistumista koulutus- ja kulttuuritoimintaan*, on tärkeä askel eurooppalaisen koulutusalueen tavoitteiden saavuttamisessa ja tehtäessä opiskelijoiden liikkuvuudesta mahdollisimman helppoa kaikkialla Euroopassa. Kahden keskeisen elementtinsä, Erasmus+ -mobiilisovelluksen

⁵⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus, annettu 15 päivänä helmikuuta 2006, eurooppalaisen yhteistyön jatkamisesta korkea-asteen koulutuksen laadun varmistamisessa, EUVL L 64, 4.3.2006, s. 60.

⁵¹ Tutkintojen viitekehykset, opintosuoritusten ja arvosanojen siirto- ja kertymisjärjestelmät ja laadunvarmistusvälineet, jotka tekevät oppijoiden taidoista, osaamisesta ja pätevyyksistä ymmärrettäviä ja vertailukelpoisia.

ja opiskelijaliikkuvuuden hallinnan digitalisoinnin, ansiosta aloite todella mullistaa tavan, jolla yliopistot tekevät opiskelijaliikkuvuuden hallinnasta yksinkertaisempaa. **Erasmus+ -mobiilisovelluksen** digitaalisen keskitetyn palvelupisteen avulla opiskelijat saavat helposti ja turvallisesti käyttöönsä kaikki tiedot ja palvelut, joita he tarvitsevat ennen liikkuvuusjaksoaan ulkomailla, sen aikana ja sen jälkeen.⁵² He voivat hakea liikkuvuusjaksoon, valita kurssinsa, saada automaattisen tunnustuksen ulkomailla ansaituista opintopisteistä, päästä nopeammin käyttämään palveluja, kuten kirjastoa, liikennettä ja majoitusta, ja saada helposti tietoa paikallisen opiskelijajärjestön tai yleiseurooppalaisten opiskelijajärjestöjen paikallistoimistojen järjestämistä tapahtumista ja toiminnasta. **EU Student eCard** -alusta mahdollistaa puitteet sähköistä tunnistamista ja luottamuspalveluja koskevan eIDAS-asetuksen mukaiselle tunnistamistietojen luotettavalle rajat ylittävälle vaihdolle ja edistää eurooppalaista opiskelijakorttia koskevan aloitteen tavoitteiden saavuttamista⁵³.

–

Aloitteella pyritään tekemään liikkuvuuden hallinnasta korkeakouluille helpompaa, tehokkaampaa ja vihreämpää. Sen puitteissa digitalisoidaan kaikki hallinnolliset vaiheet ja yhdistetään yliopistojen erilaiset yhteentoimivat tietotekniikkajärjestelmät kaikissa Erasmus+ -ohjelmamaissa. Näin saavutetaan lopulta paperiton Erasmus+ -liikkuvuus ja noudatetaan täysimääräisesti yleistä tietosuojaa-asetusta. Aloitteella edistetään myös vahvaa eurooppalaista opiskelijaidentiteettiä, sillä yliopistot voivat lisätä olemassa oleviin opiskelijakortteihinsa ”eurooppalaisen opiskelijan” hologrammin ja yksilöllisen korttinumeron, jotta heidän liikkuvat opiskelijansa voivat käyttää ulkomailla opiskelijapalveluita ja -alennuksia. Komissio aloittaa Erasmus-ohjelman, Digitaalinen Eurooppa -ohjelman ja Verkkojen Eurooppa -välineen tuella näiden palvelujen asteittaisen käyttöönoton aloittaen Erasmus-opiskelijoista vuonna 2021, tavoitteena hyödyttää kaikkia liikkuvia opiskelijoita Euroopassa vuoteen 2025 mennessä.

- Korkea-asteen ja toisen asteen koulutuksen tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen **automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen** edistämisestä annetun neuvoston suosituksen⁵⁴ mukaisesti yhdessä jäsenvaltiossa myönnetyn tutkinnon olisi oltava pätevä toisissa jäsenvaltioissa jatkokoulutukseen pääsyä varten. Tässä tarkoituksessa komissio jatkaa jäsenvaltioiden tukemista niiden edellytysten luomiseksi, jotka **mahdollistavat automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen vuoteen 2025 mennessä**. Tähän liittyy myös tiivis yhteistyö Erasmus+ -ohjelmasta tuettujen tutkintotodistusten akateemisen tunnustamisen kansallisten tiedotuskeskusten (NARIC) kanssa. Erasmus+ on rahoittanut NARIC-verkoston teknisen tukiryhmän perustamista. Tukiryhmä edistää automaattisen tunnustamisen täytäntöönpanoa. Se

⁵² Vuonna 2018 aloitetun onnistuneen pilottivaiheen seurauksena liikkuvuuden digitaalisen hallinnan testaukseen osallistuu tällä hetkellä yli 2 000 korkeakoulua. Erasmus+ -mobiilisovellus on ladattu ja asennettu yli 85 000 kertaa, ja eurooppalaisen opiskelijahologrammin sisältäviä eurooppalaisia opiskelijakortteja on tuotettu noin 2,3 miljoonaa kappaletta.

⁵³ Komission tiedonanto ”Eurooppalaisen identiteetin vahvistaminen koulutuksen ja kulttuurin avulla – Euroopan komission panos EU-johdajien kokoukseen Göteborgissa”, COM(2017) 673 final.

⁵⁴ Neuvoston suositus, annettu 26 päivänä marraskuuta 2018, korkea-asteen ja toisen asteen koulutuksen tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen edistämisestä, EUVL C 444, 10.12.2018, s. 1.

avustaa tunnustamisverkostoa valmiuksien kehittämisellä, koulutuksella ja automaattista tunnustamista koskevien parhaiden käytäntöjen jakamisella. Vuonna 2022 komissio raportoi neuvoston suosituksen täytäntöönpanon edistymisestä jäsenvaltioiden palautteen perusteella.

- Osaamisohjelman mukaisesti komissio tukee jäsenvaltioita ja korkeakouluja, jotka käyttävät **Europass**-alustalla käytettävissä olevia eurooppalaisia vakiotyökaluja aitojen digitaalisten osaamistodistusten, kuten digitaalisten tutkintodistusten ja mikrotutkintojen, myöntämiseen. Yhteisten eurooppalaisten välineiden avulla myönnetty digitaaliset osaamistodistukset voivat helpottaa tunnustamista, tehostaa haku- ja rekrytointiprosesseja ja vähentää petoksia.
- Tutkinnon suorittaneiden koulutuksen päättymisen jälkeen antama palaute on olennaisen tärkeää sen varmistamiseksi, että opiskelijoiden hankkimat tiedot, taidot ja osaaminen ovat korkealaatuisia ja merkityksellisiä nykypäivän ja tulevaisuuden työelämän kannalta. Kyselytutkimuksista saatu palaute on hyödyllistä paitsi yliopistoille, jotka voivat mukauttaa opetussuunnitelmiaan ja opetustaan, myös päättäjille, jotka pyrkivät parantamaan tutkinnon suorittaneiden työllistyvyyttä, puuttumaan osaamisvajaisiin ja osaamisen kysynnän ja tarjonnan kohtaamattomuuteen sekä edistämään sosiaalista osallisuutta, esteettömyyttä ja liikkuvuutta ja tukevat korkeakouluja opetussuunnitelmien kehittämisessä. Tämä on *tutkinnon suorittaneiden seurannasta vuonna 2017 annetussa neuvoston suosituksessa* esitetyn **eurooppalaisten tutkinnon suorittaneiden seuranta koskevan aloitteen** ydin.⁵⁵ Aloite on saanut monet maat perustamaan tai tehostamaan mekanismejaan tutkinnon suorittaneiden opiskelu- ja työllisyystulosten seuraamiseksi. Vuonna 2022 komissio arvioi suosituksen täytäntöönpanon edistymistä ja odottaa 80 prosentin käyttöönottoastetta vuoden 2024 loppuun mennessä. Eurooppalaisen ulottuvuuden parantamiseksi jäsenvaltiot ovat tehneet yhteistyötä varmistaa tietojen vertailukelpoisuuden, ja monet niistä tekevät tutkinnon suorittaneiden parissa kyselyitä, joissa esitetään yhdessä sovittuja kysymyksiä tulosten vertailun mahdollistamiseksi. Komissio odottaa, että tutkinnon suorittaneiden seuranta pannaan täytäntöön Euroopan laajuisesti vuoteen 2025 mennessä. Tällä aloitteella voitaisiin paitsi auttaa yliopistoja myös vaikuttaa EU:n politiikkojen suunnitteluun, jotta niillä tuetaan korkeakouluja vihreän siirtymän edellyttämien oikeiden taitojen kehittämisessä.
- Euroopan horisontti -ohjelma ja Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti ovat keskeisessä asemassa Eurooppa-yliopistojen yhteenliittymien tutkimus- ja innovointiulottuvuuden tukemisessa ja tietökosysteemien rakentamisessa. Lisäksi dataintensiivisellä analytiikalla ja koneoppimisella olisi tuettava päätöksentekoa ja oppimista eurooppalaisella koulutusalueella noudattaen samalla tietosuojaa ja yksityisyyden suojaa koskevia vaatimuksia. Komissio käynnistää synergiassa eurooppalaisen tutkimusalueen kanssa ja Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin tuella aloitteita, joilla vahvistetaan koulutuksen panosta Euroopan innovointivalmiuksiin.

⁵⁵ Neuvoston suositus, annettu 20 päivänä marraskuuta 2017, tutkinnon suorittaneiden seurannasta, EUVL C 423, 9.12.2017, s. 1.

3.6 Koulutus osana vahvempaa EU:ta maailmannäyttämöllä

Eurooppalainen koulutusalue voi edistää Euroopan unionin geopolittisia tavoitteita vahvistamalla sen yhteyksiä muuhun maailmaan. Kansainvälisellä yhteistyöllä olisi oltava vahvempi rooli kumppanimaiden koulutusjärjestelmien tukemiseksi.

Koulutuksen aseman vahvistamiseksi EU:n ulkopoliitikassa, myös covid-19-pandemian vuoksi, voitaisiin harkita seuraavia toimia:

- EU:n tason toimilla olisi pyrittävä luomaan **Team Europe -lähestymistapa** ja lisäämään yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden kanssa oppilaitosten ulkoisissa toimissa eri puolilla maailmaa, mikä **vahvistaisi EU:n asemaa koulutusalan globaalina kumppanina**.⁵⁶ Tämä toteutettaisiin EU:n toimivallan ja päätöksentekomenettelyjen, myös EU:n perussopimuksissa vahvistettujen äänestysääntöjen, mukaisesti. EU on sinänsä suhteellisen pieni toimija, mutta EU:n ja sen jäsenvaltioiden osuus kaikesta kansainvälisestä koulutusyhteistyöstä, mukaan lukien perusopetus, toisen asteen koulutus, ammatillinen koulutus ja korkeakoulutus, on yli puolet. Koulutuksella on siis olennainen rooli Team Europen koollekutsujana. Tähän sisältyy koulutuksen alalla toteutettavien EU:n kansainvälisten yhteistyötoimien, kuten Erasmus+ -ohjelman ja EU:n panoksen maailmanlaajuisiin koulutusaloitteisiin, yhdenmukaistaminen EU:n kahdenvälisten, alueellisten ja maailmanlaajuisten painopisteiden kanssa. EU auttaa edelleen myös humanitaarisista kriiseistä kärsiviä lapsia saamaan turvallista, laadukasta ja akkreditoitua perusopetusta ja keskiasteen koulutusta hätätilanteissa annettavan koulutuksen hankkeissa. EU edistää tasa-arvoa laadukkaan koulutuksen saatavuudessa kaikilla tasoilla säilyttämällä hätätilanteissa annettavan koulutuksen rahoituksen 10 prosentissa humanitaarisen avun talousarviosta. Tällainen lähestymistapa voi lisätä synergiaa koulutuksen ja EU:n muiden kumppanuusohjelmien välillä.
- Fyysisen liikkuvuuden lisäksi EU:n olisi tuettava koulutuksen järjestäjien, erityisesti korkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten, digitaalista kansainvälistymistä lisäämällä henkilöstön, opettajien ja opiskelijoiden digitaalisia mahdollisuuksia muun muassa verkkokurssien ja sulautuvan oppimisen mallien avulla.
- EU:n olisi myös lujitettava yhteistyötä **strategisten globaalien kumppaneiden** (esimerkiksi Kiinan, Japanin ja Yhdysvaltojen) kanssa ja samalla turvattava paremmin unionin etu, taitotieto ja arvot sekä edistettävä vastavuoroisuutta ja tasapuolisia toimintaedellytyksiä.
- **Erasmus-ohjelman laajempi kansainvälinen ulottuvuus** voisi olla merkittävä väline eurooppalaisen koulutusalueen globaalien ulottuvuuden edistämiseksi. Erasmus-ohjelmaa olisi käytettävä entistä kohdennetummin lahjakkuuksien houkuttelemiseksi EU:n korkeakouluihin ja alumniverkostojen käyttämiseksi strategiseen vuorovaikutukseen kumppanimaiden nuorten ja tulevien johtajien kanssa. Yhteistyötä naapuruston ja erityisesti Afrikan kanssa olisi painotettava voimakkaasti ja samalla tuettava EU:n kokonaisvaltaisen Afrikka-strategian täytäntöönpanoa, jotta voidaan

⁵⁶ Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle: EU:n maailmanlaajuiset koronavirustoimet, JOIN(2020) 11 final.

edistää alueen talouden elpymistä tukemalla meneillään olevaa koulutus- ja tutkimusjärjestelmien uudistusprosessia.

- Komissio avaa edelleen mahdollisuuksia maailmanlaajuisille toimille, kuten **yhteisille Erasmus Mundus -maisteriohjelmille**, jotta voidaan vahvistaa kansainvälisiä kumppanuuksia ja varmistaa, että eurooppalaisesta korkea-asteen koulutuksesta tulee yhä houkuttelevampaa. Tämän pitäisi edistää edelleen Euroopan yliopistojen kansainvälistymistä, houkuttelevuutta ja maailmanlaajuisista kilpailukykyä.

Kansainvälisiin välitavoitteisiin kuuluu **keskinäisen oppimisen ja yhteistyön järjestelyihin osallistumisen lisääminen**. Sen lisäksi, että Euroopan talousalueeseen kuuluvat Euroopan vapaakauppaliiton maat⁵⁷ osallistuvat parhaillaan eurooppalaiseen koulutusalueeseen ja Erasmus-ohjelmaan, myös Länsi-Balkanin maat olisi otettava täysimääräisesti mukaan⁵⁸ sovellettavien edellytysten ja menettelyjen mukaisesti.

4 MAHDOLLISTAVAT PUITTEET EUROOPPALAISEN KOULUTUSALUEEN TOTEUTTAMISELLE VUOTEEN 2025 MENNESSÄ

Jotta eurooppalainen koulutusalue toteutuisi vuoteen 2025 mennessä, sille luodaan **mahdollistavat puitteet**.

4.1 Eurooppalaisen koulutusalueen mahdollistavien puitteiden tehtävät

Mahdollistavat puitteet auttavat toteuttamaan eurooppalaisen koulutusalueen seuraavilla tavoilla:

- Ensinnäkin ne antavat jäsenvaltioille, EU:lle ja laajemmalle koulutusyhteisölle mahdollisuuden toteuttaa tässä tiedonannossa esitettyjä aloitteita eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamiseksi. Neuvoston antamien vahvistettujen ohjeiden pohjalta ne edistävät joustavia yhteistyömenetelmiä ja vahvistavat synergioita muiden koulutusalan aloitteiden kanssa, mukaan lukien eurooppalainen tutkimusalue sekä Kööpenhaminan ja Bolognan prosessit. Euroopan koulutusalan huippukokousten ja eurooppalaisen koulutusalueen ja digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman puitteissa toteutettavien sitouttamistoimien, kuten ilmastokoulutusliittoutuman tai digitaalisen koulutuksen hackathon-tapahtumien, lisäksi komissio edistää säännöllisiä tiedotustoimia ja -kampanjoita sidosryhmien osallistumisen edistämiseksi paikallisella ja alueellisella tasolla.
- Toiseksi mahdollistavissa puitteissa **määritetään tavoitteet ja indikaattorit, joilla ohjataan ja seurataan eurooppalaisen koulutusalueen toteutumista**. Nykyisiä tavoitteita koskevan edistyksen seurannan lisäksi on tarpeen kehittää kaikkien sidosryhmien kanssa uusi lähestymistapa eurooppalaisen koulutusalueen indikaattoreihin ja tavoitteisiin sen kuuden ulottuvuuden mukaisesti. Komissio jatkaa

⁵⁷ Islanti, Liechtenstein ja Norja osallistuvat täysimääräisesti Erasmus+ -ohjelmaan (2014–2020) (*ohjelmamaan asema*).

⁵⁸ Pohjois-Makedonia ja Serbia osallistuvat jo täysimääräisesti Erasmus+ -ohjelmaan (2014–2020) (*ohjelmamaan asema*).

yhteistyötä jäsenvaltioiden ja laajemman koulutusyhteisön kanssa vertailukelpoisen näytön keräämiseksi ja indikaattoreiden kehittämiseksi, jotta voidaan edistää näyttöön perustuvaa päätöksentekoa eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamisessa.

- Kolmanneksi mahdollistavat puitteet edistävät koulutuksen integroimista **EU-ohjausjaksoon**, jotta voidaan vahvistaa jäsenvaltioiden valmiuksia elpyä covid-19-kriisistä. EU-ohjausjakso määrittää laajemman kontekstin, jossa eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamisessa saavutettua edistystä tarkastellaan yhdessä muiden sosiaali- ja talouspolitiikkojen kanssa. Se tuo myös esiin näyttöä ja analyyseja siitä, miten koulutus on vuorovaikutuksessa muiden politiikkojen kanssa, jotta voidaan tarjota tietoa maakohtaisia suosituksia varten. Komissio tutkii yhteistyössä neuvoston kanssa uusia vaihtoehtoja jäsenvaltioiden vapaaehtoiselle osallistumiselle ohjausjaksoon esimerkiksi vapaaehtoisten vertaisarviointien avulla. Mahdollistavat puitteet ovat avainasemassa ohjattaessa rahoitustukea Euroopan rakenne- ja investointirahastojen ja komission teknisen tuen välineen (aiemmat rakenneuudistusten tukiohjelmat) kautta. Elpymis- ja palautumistukivälineen kautta saatavilla oleva merkittävä rahoitus tukee lisäksi merkittävästi koulutusuudistuksia ja koulutukseen tehtäviä investointeja infrastruktuurista ja rakentamisesta kursseihin, digitaalilaitteisiin tai avoimien koulutusresurssien rahoitukseen. Vuotuisessa kestävä kasvun strategiassa 2021 on korostettu jatko- ja uudelleen koulutukseen tehtävien ennennäkemättömien investointien tarvetta ja määritetty tämä yhdeksi seitsemästä lippulaivainvestoinnista.
- Neljänneksi mahdollistavat puitteet **luovat perustan eurooppalaisen koulutusalueen täysimittaisen hallintokehityksen luomiselle vuoteen 2025 mennessä** kunnioittaen samalla täysimääräisesti jäsenvaltioiden vastuuta opetuksen sisällöstä ja koulutusjärjestelmiensä järjestämisestä. Tämä uusi hallintokehitys edellyttää korkean tason poliittista ohjausta päätösten tekemiseksi monimutkaisessa ekosysteemissä. Jotta tämä tapahtuisi, uudessa hallintokehityksessä olisi vahvistettava EU:n strategisia tavoitteita ja autettava luomaan yhteyksiä maailmanlaajuisiin aloitteisiin, myös YK:n tai OECD:n aloitteisiin. Sen pitäisi tehostaa ministeriöiden ja asiantuntijoiden osallistumista EU:n tasolla. Lopuksi sen pitäisi auttaa edistämään tehokkaita ratkaisuja ja poliittisia uudistuksia kentällä. Tässä yhteydessä komissio auttaa tehostamaan investointeja koskevaa työtä osana eurooppalaista koulutusaluetta. Tähän sisältyy keskustelun edistäminen korkean tason poliittisilla foorumeilla, kuten EU:n valtiovarainministerien ja EU:n opetusministerien yhteisissä keskusteluissa sekä keskusteluissa muiden toimielinten, kuten Euroopan investointipankin ja Euroopan parlamentin, kanssa. Teknisellä tasolla laadukkaita investointeja koulutukseen käsittelevä asiantuntijaryhmä tukee tätä prosessia ja auttaa keskittymään edelleen kansallisiin ja alueellisiin investointeihin. Komissio tarjoaa myös erityistä tukea paikallisille, alueellisille ja kansallisille viranomaisille vastavuoroisen oppimisen, analysoinnin ja koulutusinfrastruktuuriin tehtäviä investointeja koskevien hyvien käytäntöjen jakamisen helpottamiseksi.

4.2 Mahdollistavien puitteiden kuvaus

Komissio ehdottaa, että vuoteen 2025 saakka ulottuvalla kaudella **eurooppalaisen koulutusalueen mahdollistavissa puitteissa säilytetään kaikki ET 2020:n testatut ja hyviksi todetut keskinäisen oppimisen järjestelyt**, kuten työryhmät, pääjohtajien kokoontumiset ja vertaisoppimisen välineet, ja että niitä tuetaan erityisesti Erasmus-

ohjelmasta myönnettävällä rahoituksella. Mukaan olisi otettava myös muita asiaankuuluvia hallintoelimiä, kuten ammatillisen koulutuksen neuvoa-antava komitea.

Digitaalisen yhteiskunnan ja talouden yhä monimutkaisempiin ja nopeammin muuttuviin vaatimuksiin vastaamiseksi eurooppalaisen koulutusalueen mahdollistavat puitteet helpottavat osallistumista ja vuorovaikutusta laajemmassa koulutusekosysteemissä edistämällä hyvää tasapainoa verkkotapaamisten ja henkilökohtaisten tapaamisten välillä.

Näiden mahdollistavien puitteiden tärkeimmät piirteet ovat seuraavat:

- Neuvostoa kehoitetaan järjestämään säännöllisiä yhteisiä keskusteluja koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvoston ja neuvoston muiden kokoonpanojen välillä, jotta voidaan edistää koko valtionhallinnon kattavaa lähestymistapaa koulutukseen ja vahvistaa koulutuksen osuutta EU:n poliittisissa painopisteissä⁵⁹ samalla kun tuetaan koulutusta koskevaa työtä EU-ohjausjakson puitteissa.
- Eurooppalaisen koulutusalueen ohjausryhmä, jonka tehtävänä on arvioida kaikkien näiden eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamiseen johtavien aloitteiden etenemistä ja varmistaa se. Sen kokoonpano ja työmenetelmät olisi määriteltävä jäsenvaltioiden kanssa kesäkuun 2021 loppuun mennessä.
- Tehostettu jäsenelty työ komission, jäsenvaltioiden ja sidosryhmien välillä politiikan ja rahoitustoimien luomiseksi yhdessä muun muassa alhaalta ylöspäin suuntautuvien aloitteiden ja EU:n varojen tehokkaamman käytön avulla.
- Pysyvä eurooppalaisen koulutusalueen foorumi julkisena porttina sen toimiin ja palveluihin. Foorumi varmistaa avoimuuden ja tiedonsaannin sekä tarjoaa helpokäyttöisen tilan, jossa on tietoa mahdollistavien puitteiden sisältämistä toimista ja tuotoksista. Foorumiin sisältyy myös vuorovaikutteinen foorumi, jolla tuetaan jäsenvaltioiden ja sidosryhmien yhteistyötä ja keskustelua.

4.3 Edistymisen seuranta

Kokemus osoittaa, että EU:n tavoitteet nostavat koulutuskysymyksiä ylöspäin kansallisella asialistalla ja edistävät edistymisen seuranta. Ne ovat EU-ohjausjakson keskeisiä viitekohtia ja ohjaavat EU:n rahoitusta. Koulutukseen liittyvän edistymisen seuraamiseksi edelleen komissio ehdottaa **tavoitteita, jotka pyritään saavuttamaan vuoteen 2030 mennessä, noudattaen kestävän kehityksen tavoitteiden ajoitusta**. Aikataulu antaa jäsenvaltioille aikaa, joka tarvitaan välttämättömien poliittisten uudistusten ja investointien käyttöönottoon ja toteuttamiseen sekä niiden vaikutusten saamiseen näkyviksi.

Näiden tavoitteiden olisi perustuttava kansainvälisesti vertailukelpoisiin tietoihin, jotka perustuvat yksittäisiin maakohtaisiin yhdistelmä tietoihin ja EU:n painotettuun keskiarvoon. Niitä on seurattava sukupuolen mukaan eriteltyinä. Komissio kehottaa neuvostoa asettamaan

⁵⁹ Mukaan luettuna Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi, Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteet.

koko EU:ta koskevan sitoumuksen seuraavien tavoitteiden saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä:⁶⁰

- Lukutaidossa, matematiikassa ja luonnontieteissä heikosti suoriutuvien 15-vuotiaiden osuuden olisi oltava alle 15 prosenttia.
- Tietokone- ja informaatiolukutaidossa heikosti suoriutuvien kahdeksaluokkalaisten osuuden olisi oltava alle 15 prosenttia.
- Vähintään 98 prosentin 3-vuotiaista ja sitä vanhemmista alle kouluikäisistä olisi osallistuttava varhaiskasvatukseen.
- Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden 20–24-vuotiaiden osuuden olisi oltava 90 prosenttia.
- Korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden 30–34-vuotiaiden osuuden olisi oltava vähintään 50 prosenttia.

Lisäksi, kuten osaamishjelmassa esitetään, vuoteen 2025 mennessä 50 prosentin EU:n aikuisväestöstä olisi osallistuttava oppimiseen joka vuosi.

Ehdotetut eurooppalaisen koulutusalueen tavoitteet sekä osaamishjelmassa esitetyt aikuiskoulutusta, ammatillista koulutusta ja työllistyvyyttä koskevat tavoitteet ja ehdotus neuvoston suositukseksi ammatillisesta koulutuksesta täydentävät ja vahvistavat toisiaan kattaen samalla koulutuksen koko kirjon. Komissio tarkastelee säännöllisesti edistymistä näiden tavoitteiden saavuttamisessa ja ehdottaa tarvittaessa niiden jatkamista ja tarkistamista vuodelle 2030.

Komissio julkaisee vuosittain eurooppalaisen koulutuksen seurantakatsauksen, jossa tarkastellaan tilannetta eurooppalaisen koulutusalueen saavuttamiseksi kaikilla koulutusaloilla. Seurantakatsaus sisältää maaprofiilit ja edistymisen EU:n tavoitteiden saavuttamisessa, siinä otetaan huomioon EU:n ja jäsenmaiden tavoitteet ja tarjotaan kompassi politiikan uudistuksille. Siinä analysoidaan tietoja johdonmukaisesti sukupuolen, sosioekonomisen taustan, erityisopetuksen tarpeen sekä vähemmistö- tai maahanmuuttajataustan mukaan.

Eurooppalaisen koulutusalueen tavoitteisiin olisi liitettävä erilaisia analyttisiä ja vertaisoppimisvälineitä, joilla mitataan edistymistä kansainvälisesti vertailukelpoisten ja säännöllisesti kerättävien tietojen avulla. Koulutuksen seuranta EU:ssa koostuu myös muista määrällisistä ja laadullisista indikaattoreista sekä kyselytutkimuksista ja tutkimustuloksista. Komissio tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden, asiantuntijoiden, sidosryhmien ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa kehittääkseen indikaattoreita aloilla, joita nykyinen kansainvälinen tiedonkeruu ei kata mutta jotka nousivat esiin eurooppalaisen koulutusalueen ensisijaisina tavoitteina.

Arvioidakseen edistymistä eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamisessa vuoteen 2025 mennessä, keskustellakseen seuraavista toimista ja antaakseen hankkeelle uutta pontta komissio julkaisee **vuonna 2022 eurooppalaisen koulutusalueen edistymistä koskevan**

⁶⁰ Komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa esitetään näiden tavoitteiden tietolähteet.

kertomuksen ja järjestää yhdessä Euroopan parlamentin kanssa väliarviointitapahtuman vuonna 2023. Komission kattava kertomus eurooppalaisesta koulutusalueesta laaditaan vuonna 2025.

5 PÄÄTELMÄT

Kuten tässä tiedonannossa esitetään, eurooppalaisen koulutusalueen menestys riippuu yhteistyön perinnöstä, sitoutumisesta uudelleen yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen ja vankista puitteista, joiden avulla se voidaan toteuttaa vuoteen 2025 mennessä. Komissio kehottaa neuvostoa tukemaan eurooppalaisen koulutusalueen perustana olevia kuutta ulottuvuutta, sen keinoja ja välitavoitteita sekä sille ehdotettuja mahdollistavia puitteita vuoteen 2025 saakka. Eurooppalainen koulutusalue tarjoaa näkökulman koulutuksen tulevaisuuteen Euroopan unionissa. Siinä määritetään keskeiset kysymykset ja esitetään etenemistapoja toissijaisuusperiaatteen mukaisesti ja kunnioittaen täysimääräisesti jäsenvaltioiden toimivaltaa koulutuksen alalla kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Koulutus on keskeinen liikkeellepaneva voima vihreään ja digitaaliseen siirtymään perustuvassa elpymisessä. Lisäksi Euroopan koulutusaluetta koskeva työ auttaa edistämään EU:n ja sen jäsenvaltioiden geopoliittista asemaa.

Komissio on täysin sitoutunut toteuttamaan eurooppalaisen koulutusalueen vuoteen 2025 mennessä ja kehottaa muita EU:n toimielimiä, jäsenvaltioita, koulutusyhteisöä ja kaikkia niitä, joille koulutuksella on merkitystä, yhdistämään voimansa ja uudistamaan yhdessä koulutuksen voimaa kestävä ja reilun maailman luomiseksi.